УзССР Давлат китоб палатаси
Гос. книжная палата УзССР
8 АПР 1991

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг бош нашри

РУЗНОМА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ № 61 (20. 928) 1991 йил 29 март, жума ◆ Рўзнома йилига 256 марта чиқади. ◆ Баҳоси 8 тийин.

ШУ КУННИНГ НАФАСИ:

ТАСС, «Совет Ўзбекистони» ва ЎзТАГ мухбирлари хабар берадилар

Ўзбекистон ССР Президент Кенгашида

Хабар бериб ўтганимиздек, 27 март куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов олиб борди.

Мажлисда жумҳуриятимиз учун катта аҳамиятга эга бўлган муҳим масалалар: маданий меросни, миллий урф-одатларни ўрганиш, муҳофаза ва тарғиб қилиш давлат дастури ҳақидаги, тарихий ёдгорликларни тиклаш ва сақлаш учун маблағ манбаларидан бири бўлган туризмни ривожлантириш тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров ва республика Президентининг маданият, таълим ва ижтимоий ривожланиш бўйича маслаҳатчиси Б. А. Назаров маъруза қилдилар.

Шу нарса таъкидландики, жумҳуриятимизда давлат бошқаруви соҳасидаги, ижтимоий-иқтисодий муносабатларнинг тузилишидаги туб ўзгаришлар, чинакам ҳуқуқий давлатни шакллантириш йўлларини излаш ижтимоий онгга сезиларли таъсир ўтказмоқда.

Ҳозирда кўпгина жумҳуриятлар ўзини мустақил деб эълон қилди, тегишли декларациялар қабул этди. Мустақилликка эришиш миллатнинг ўзини англаши, босиб ўтилган тарихий йўлни танқидий баҳолаш жараёни билан узвий боғлангандир. Бу жуда мураккаб жараён. Унда турли фикрлар ва баҳолар, ҳалол ва оқилона баҳслар — тарихий ҳақиқатни билиб олишнинг бирдан-бир ишончли йўлидир. Шу нуқтаи назардан қараганда, тарихга, анъаналарга, урф-одатларга ҳурмат ва эътибор барқарор ижтимоий-сиёсий вазиятни вужудга келтиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Наврўзнинг тиклангапганлиги ва унинг Ўзбекистонимизда умумхалқ байрами деб эътироф қилинганлиги бунинг яққол мисолидир.

Мажлисда халқимиз байрамларини тиклаш, унинг ажойиб, бой анъаналари ва урф-одатларини ривожлантириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди. Шу нарса таъкидландики, жуда бой анъаналар ва урф-одатлар ҳали жамиятнинг кундалик ҳаётида тўла-тўкис рўёбга чиқарилганича йўқ. Масалан, жамоат ёки уй-жой биноларини қуриш, шаҳар ва қишлоқларни кўкаламзорлаштириш, обод қилиш, боғлар ва истироҳат масканлари барпо этиш соҳасидаги умумхалқ ҳашарларидан унумли фойдаланилмаяпти. «Қизил гул», «Лола сайли», «Бойчечак» каби анъанавий байрамлар болалар ҳамда ёшлар ўртасида суст жорий этилмоқда.

Ўзбекистон бой тарихий ва маданий ёдгорликлар маконидир. Ҳозирги кунда жумҳуриятда дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, 10 мингга яқин маданий ёдгорликлар мавжуд. Бироқ халқ меъморчилигининг қимматли ёдгорликларини ҳисобга олиш соҳасидаги ишлар поёнига етказилмаганлиги мажлисда айтиб ўтилди.

Кейинги йилларда жумҳурият жамоатчилиги Ўзбекистоннинг тарихий меросини муҳофаза қилиш ва таъмирлаш соҳасидаги ишларнинг аҳволи хусусида асосли равишда ташвиш билдиряпти.

Жумҳуриятимизда турли йўналишдаги 60 та музей ишлаб турибди. Бундан ташқари салкам 500 та халқ ва жамоат музейлари мавжуддир. Мажлисда музейлар фондларининг иш шароити ва ҳолати ниҳоятда аянчли эканлигига эътибор қаратилди.

Қўлёзмалар муаммоси — Ўзбекистон маданий меросининг энг муҳим соҳаларидан биридир. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институти билан Қўлёзмалар институтида нодир ёзма ёдгорликлар сақланмоқда. Жумҳурият олимлари уларни тартибга солиш, нашр этиш ва тарғиб қилиш соҳасида қунт билан меҳнат қилмоқдалар. Аммо бу иш академия йўли билан олиб бориляпти. Кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган нашрлар ҳали оз.

Мажлисда мамлакатимиздаги ва чет эллардаги кутубхоналарда ҳамда қўлёзма фондларида Ўзбекистоннинг тарихи, маданияти ва фанига оид кўпдан-кўп қимматли қўлёзмалар, шунингдек эски босма нашрлар мавжуд экани, уларнинг бир қисми эса турли йилларда бизнинг жумҳуриятимиздан олиб чиқиб кетилганлиги ҳақида ташвишланиб гапирилди. Ҳозирда ушбу нодир маданият ва санъат ёдгорликлари жаҳоннинг энг яхши музейларини безаб турибди. Баъзилари эса хусусий мажмуаларда сақланмоқда. Ўзбекистондан ташқарида сақланаётган маданият ва санъат асарлари каталогини яратиш бу масалани ҳал қилишнинг биринчи босқичи бўлиши мумкин.

Ўзбекистонда ноёб қўлёзмалар сақланадиган Шарқ меъморчилиги анъаналари руҳига мос замонавий музей барпо қилиш зарурлиги мажлисда айтиб ўтилди.

Тарихий ёдгорликларни тиклаш ишларига тўғри ёндашиб, мавжуд маблағдан оқилона фойдаланилса, кучлар бирлаштирилса, уларни умуммақсад сари йўналтирилса, юқоридаги вазифаларни амалга ошириш мумкинлиги айтиб ўтилди.

Президент Кенгаши мажлисида қайд этилганидек, тарихий ва маданий ёдгорликларнинг ноёб бойлиги Ўзбекистоннинг халқаро саёҳатчилик ўлкаси сифатидаги обрўйини оширди. Ҳар йили юз минглаб саёҳатчилар жумҳуриятимизнинг тарихий шаҳарларини зиёрат қилмоқдалар.

Ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва сақлаш, саёҳатчиликнинг замонавий кўмакчи соҳаларини яратиш учун қилинаётган харажатларга саёҳатчиликдан тушган маблағнинг арзимас қисмигина сарфланмоқда. Туризмдан тушаётган даромад Ўзбекистоннинг ўзида қолиши керак. Жумҳуриятнинг саёҳатчиларга хизмат қилиш имкониятидан жуда суст фойдаланилмоқда, унинг моддий-техникавий базаси даражаси паст. Саёҳатчиликни ташкил этишнинг маҳкамачилик шакллари уни ривожлантиришга халақит беряпти.

Мажлисда жумҳуриятда саёҳатчиликка раҳбарликни марказлаштириш ва уни ривожлантириш масалаларини мувофиқлаштириб олиб бориш, Ўзбекистон ССРнинг мустақиллик тўғрисидаги Декларацияси қоидаларига тўла мувофиқ равишда саёҳатчиликни бошқариш тузилмасини такомиллаштириш зарурлиги, шунга мувофиқ равишда СССР Давлат чет эл туризми комитети билан иқтисодий ва молиявий ўзаро муносабатлар масалаларини ҳал этиш лозимлиги айтилди.

Мажлисда ўзбек халқининг миллий руҳини кўтариш, авлодларимизни улуғлаш, келгуси ва ҳозирги авлодни тўғри тарбиялаш лозимлиги, одамлар ўз қадриятларини англаши, улар фақат моддий жиҳатдангина эмас, маънавий томондан ҳам ўз ҳуқуқига эга бўлишлари, ўзларининг инсоний ҳақ-ҳуқуқларини, одамийликларини чуқур ҳис қилишлари кераклиги таъкидлаб ўтилди.

Маданият соҳасида туб ўзгаришларга эришиш, жиддий камчиликларни тугатиш мақсадида жумҳурият давлат ва жамоатчилик ташкилотларининг «Ўзбекистон халқ анъаналари ва урф-одатларини тиклаш, тарих ва маданий ёдгорликларни муҳофаза этиш, ўрганиш ва таъмирлаш, жумҳуриятда саёҳатчиликни ривожлантиришнинг 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган концепцияси ва комплекс дастури»ни ишлаб чиқиш тўғрисидаги таклиф маъқулланди.

Жумҳуриятда «Мерос» ойномасини нашр этиш ҳақидаги таклиф ҳам қўллаб-қувватланди.

Президент Кенгаши мажлисида жумҳуриятдаги аҳолининг меҳнатга лаёқатли қисмини иш билан самарали таъминлаш ҳақидаги масала ҳам муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов маъруза қилди.

Кейинги йилларда меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш бўйича муҳим чора-тадбирлар амалга оширилаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Биринчи марта Ўзбекистонда ишсизликнинг ўсишини тўхтатишга муваффақ бўлинди. Шу билан бир қаторда айрим мутасадди идораларнинг — умумиқтисодий комплекс, давлат ҳисоб комитетининг фаолиятидаги камчиликлар рўй-рост айтилди.

Иқтисодий мустақиллик, деб таъкидланди мажлисда, ишсизликни бартараф этишда асосий восита ҳисобланади. Иш билан банд бўлган аҳолини аниқ ҳисобга оладиган системани кенг жорий қилиш зарур. Чет элдан энг замонавий технологияни сотиб олиш кераклиги, қишлоқ жойларда, аҳоли зич жойлашган ерларда кичик енгил саноат корхоналари бунёд этиш, уларда миллий кийимлар тайёрлаш, халқ ҳунармандчилигини яхши йўлга қўйиш зарурлигига эътибор қаратилди. Маҳсулотни қайта ишлаш, шахсий томорқа хўжаликларини ривожлантириш тўғрисидаги фикрлар илгари сурилди.

Мажлисда Президент Кенгашининг фаолиятига оид бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов иштирок этди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мафкура комиссиясида

ЯНГИ МАРРАЛАРГА ЭРИШАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг котиби К. Юсупов раислигида Мафкура комиссиясининг мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисда КПСС XXVIII съезди ва Ўзбекистон Компартияси XXII съезди қарорларини тарғиб қилишда «Билим» жамияти коммунист раҳбарларининг ролини оширишнинг энг муҳим муаммолари, ёш илмий кадрларни тайёрлаш ишининг ҳолати ва уни яхшилаш тадбирлари кўриб чиқилди.

Маърузачи ва нотиқларнинг таъкидлашича, Ўзбекистон ССР «Билим» жамиятида ҳозир илмий, маърифатчи, тарғиботчи кучлар ва кадрларнинг катта салоҳияти жамланган. Бу ерда ишлаб турган барча гуруҳларга мансуб 54 минг зиёлининг қарийб ярмиси коммунистлардир.

Бироқ мана шу кучлардан ҳамиша ҳам етарлича самарали фойдаланиляптими? Кейинги вақтларда ташкилот қилган барча ижобий ишлар — ўтказилган илмий-амалий конференциялар ва семинарлар, давра суҳбатлари, лектор ва тарғиботчиларга ёрдам тарзидаги усулий адабиётлар нашр этилганлиги таъкидланиб, энг муҳим партия ва давлат қарорларини тарғиб қилишни уюштиришда жамиятнинг ҳамма имкониятларидан ҳам фойдаланилмаётганлиги кўрсатилди.

Чунончи, жамият бошқарувига раҳбарлик қилаётган коммунистлар раёсат ва ҳайъат таркибига сайланган барча партия аъзоларини фаол тарғиботчилик ва тушунтириш ишларига жалб эта олмадилар. Улар вилоят ташкилотларига онда-сонда борадилар, қабул этилган қарорларнинг, тасдиқланган тадбирларнинг ижросини назорат қилмайдилар. Аппарат партия ташкилоти кейинги вақтларда раҳбар коммунистларнинг ҳисоботини бирон марта ҳам тинглагани йўқ. Жамиятда лекторларга тушаётган саволларни таҳлил этиш юзасидан аниқ мақсадни кўзлаб, мунтазам иш йўлга қўйилмаган, меҳнаткашларнинг тобора ошиб бораётган ижтимоий-сиёсий фаоллиги, бузғунчи кучларнинг шу жараёнларга таъсир ўтказиш йўлидаги интилишлари эътиборга олинмаяпти. Ана шуларнинг натижасида 1990 йилда лекциялар учун талабномалар миқдори жуда камайиб кетди.

Кўпгина партия комитетлари «Билим» жамиятининг жойлардаги ташкилотлари билан ўз муносабатларини ҳали ҳам қайта кўриб чиқа олганлари йўқ, уларнинг куч-ғайратларини вилоят партия комитетлари ҳузурида янги тузилган ижтимоий-сиёсий марказларнинг, уларнинг шаҳар ва район бўлимларининг иши билан мувофиқлаштириб олиб боришга интилмаяптилар.

Шуларни назарда тутиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Мафкура комиссияси «Билим» жамиятининг раҳбар коммунистларига мавжуд камчиликларни тугатиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар кўришни, ташкилий, назорат ва тушунтириш ишида жамият раёсати ва бошқаруви аъзоларининг иштирокини кучайтиришни, бутун ахборот системасини, лектор кадрлар танлаш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш тажрибасини такомиллаштиришни топширди. Бутун лекция-тарғибот иши системасини яхшилаш юзасидан аниқ тавсиялар ишлаб чиқилди.

Республикада олий малакали илмий кадрлар тайёрлашнинг аҳволи тўғрисидаги масала муҳокамаси қизғин ўтди. Илм-фан соҳасига янги ёш кучларнинг келиши бирмунча камайганлиги оқибатида илмий салоҳиятнинг кексайиш тамойили сезилиб қолди.

1990 йилда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Котибияти бу соҳада республикада мавжуд бўлган муаммолар мажмуини кўриб чиққан ва вужудга келган аҳволни тузатиш чора-тадбирларини белгилаган эди. Ҳозир бу йўлда дастлабки силжишларга эришилди, деб айтиш мумкин. Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси қошида шу ишни мувофиқлаштирувчи комиссия тузилди. Истеъдодли ёшларга молиявий мадад берадиган, уларнинг мамлакатда ва чет элларда таълим олишини уюштирадиган Улуғбек номидаги махсус Давлат жамғармаси ташкил этилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими, республика Олий ва ўрта махсус таълим, Халқ таълими ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирликлари мамлакатнинг марказий илмий муассасаларида ва олий ўқув юртларида ўқиш учун 90 нафарга яқин ёш олимни юборди. Ҳозир марказий олий ўқув юртларида Ўзбекистондан борган саккиз юздан кўпроқ талаба энг тақчил ихтисослар бўйича таълим олмоқда. Валюта маблағлари топилиб, 15 нафар ёш олим турли хорижий мамлакатларга юборилди.

Шу билан бирга бу муҳим ишда камчиликлар борлиги қайд этилди. Чет элларга тажриба ўрганиш учун юборишни уюштиришда вазирликлар билан идоралар ўртасида дуруст алоқа йўқ, тажриба ўрганиб келган ёшлардан илмий муассасаларда ва бошқарув идораларида бундан буён фойдаланиш масаласи пухта ўйлаб кўрилмаган. Улуғбек номидаги жамғарманинг манфаатдор ташкилотлар билан амалий алоқалари йўлга қўйилмаган. Фонднинг 42 муассисидан фақат тўрттаси ваколатли муассис бўлди. Ҳозирги вақтгача улардан атиги 238 минг сўм пул маблағи тушди. Мана шуларнинг ҳаммаси ёш иқтидорли олимларни аниқлаш, қўллаб-қувватлаш, тайёрлаш ва қайта тайёрлаш соҳасидаги юқори самарали ишга ҳалақит бермоқда.

Мафкура комиссияси ишлаб чиққан тавсияларда барча манфаатдор ташкилотларнинг, вазирликлар ва идораларнинг раҳбар коммунистларига уч ой муддатда ёш илмий кадрлар билан ишлашнинг аҳволини синчиклаб таҳлил этиб чиқиш, илмий, муҳандис ва бошқарув кадрлари тайёрлашнинг қисқа муддатли ва истиқбол дастурларини ишлаб чиқиш таклиф этилди. Чет эллардаги илмий марказлар ва олий ўқув юртлари билан илмий-техникавий ҳамкорлик қилиш тўғрисида шартномалар тузиш, бу ишда Ўзбекистон ССР Ташқи ишлар вазирлигининг имкониятларидан фойдаланиш ҳам тавсия этилди.

Комиссия мажлисида миллий мактабларни ривожлантириш муаммолари ҳамда партия ташкилотлари мафкуравий, оммавий-сиёсий ишининг бошқа масалалари кўриб чиқилди.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНЛАРИ

Эрон Ислом Республикаси делегацияси Ўзбекистон ҳаёти билан танишмоқда. Делегацияга Оятилло Абдулкарим Мусави бошчилик қилмоқда.

28 март куни делегация аъзоларини Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов қабул қилди.

Суҳбатда Ўзбекистон ССР вице-президенти Ш. Р. Мирсаидов, Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг аъзоси, республика ташқи ишлар вазири С. О. Азимов, Эрон Ислом Республикасининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Н. Изодий, Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармасининг раиси муфти Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф, Кавказорти мусулмонлари диний бошқармасининг раиси муфти Гажи Оллоҳшукур Пошшозода иштирок этдилар.

Шу куни делегация аъзолари Ўрта Осиё мусулмонлари диний бошқармасида бўлдилар, Ўзбекистон ССР шарқшунослик илмгоҳида олимлар билан учрашдилар. Улар Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар.

Меҳмонлар Бухоро ва Самарқандга сафар қиладилар.

(ЎзТАГ).

ЭЛЧИ БИЛАН СУҲБАТ

Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг аъзоси, республика ташқи ишлар вазири С. О. Азимов Тошкентга келган Филиппин жумҳуриятининг СССРдаги фавқулодда ва мухтор элчиси Хуан В. Саесни қабул қилди.

Икки томонлама муносабатларни ривожлантириш тўғрисида фикрлашиб олинди.

(ЎзТАГ).

РАҲМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР КАБИНЕТИДА

●

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети «Ўзбекистон ССР ҳудудида маҳсулот сотишдан олинадиган солиққа оид имтиёзлар тўғрисида» қарор қабул қилди.

●

Чакана нархлар оширилиши муносабати билан аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети **қарор қилди:**

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг 1991 йил 4 март 47-сон қарори билан тасдиқланган «Сотишдан солиқ олиш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низом»нинг 18-бандидаги «Е» кичик бандини қисман ўзгартириб, аҳолига сотиладиган қуйидаги маҳсулотларга беш фоизли солиқ солинмасин:

нон ва нон булка маҳсулотлари,
ёрма, жумладан гуруч,
макарон маҳсулотлари,
ўсимлик мойи,
сут маҳсулотлари, жумладан мол ёғи,
гўшт маҳсулотлари,
тухум,
қанд-шакар,
синтетик кир ювиш воситалари,
кир совун ва атир совун,
болалар овқати,
ип-газлама,
калиш.

Тегишли вазирликлар ва идораларга ушбу қарорнинг бажарилишини таъминлаш вазифаси топширилди.

ИҚТИСОДИЁТ ЯНГИЛИКЛАРИ

ҚИШЛОҚДА ЯНГИ ТЕГИРМОН

Олтиариқ районидаги М. Горький номли жамоа хўжалигида меҳнаткашларнинг талаб ва истакларига кўра янги тегирмон қурилиб, фойдаланишга топширилди. Уни Повулғон қишлоғилик Маҳмуджон Тожибоев бошлиқ усталар ва қурувчилар барпо этишди.

Электр қуввати ёрдамида ишлайдиган мазкур тегирмонда буғдой, маккажўхори ва бошқа дон маҳсулотлари янчилиб, ун ҳамда чорва учун омухта ем тайёрлаш йўлга қўйилди. Хўжаликдаги яна бир эски тегирмон ўрнида сув кучи билан ишлайдиган тегирмонни шу йилнинг ўзида қуриб битказиш кўзда тутилмоқда.

Яқинда райондаги Қурбон Кенжабоев номли жамоа хўжалигида ҳам эски тегирмон тикланиб, ишга туширилди.

Т. УМАРОВ.

АҲОЛИГА ПУЛЛИ ХИЗМАТ

Пойтуғ механика устахонаси меҳнат жамоаси кўкламги ишларга тайёргарликни қизғин олиб боришяпти. Бу ерда машина-механизмларни ўз вақтида созлаш, тегишли эҳтиёт қисмлар тайёрлаш билан бирга, халқ истеъмоли моллари ишлаб, чиқариш ва аҳолига пуллик хизмат кўрсатишга ҳам алоҳида эътибор беріляпти.

Айни пайтда устахона қошида қурилиш бўлими ташкил этилган бўлиб, у вилоят пахта тозалаш заводларига қурилиш-монтаж ишларида хизмат кўрсатяпти.

Шу боис ҳам бўлим ўтган даврда пахта тозалаш корхоналарига пландаги 240 минг сўм ўрнига 267 минг сўмлик хизмат кўрсатди.

Ш. КЕЛДИЕВ.

• 31 март — республикамизда Хотира куни

● Келаётган якшанба куни республикамизда Хотира куни ўтказилади.

Хотира... У ўтмиш билан бугунги кунни боғловчи ўзига хос инсонийлик риштасидир. Хотира... Келажак учун зарур маросим. Биз ўз хотирамизда ўтган кунлар воқеаларини, ҳаётда ёрқин из қолдирган инсонлар, оламдан ўтган қариндош-уруғларимиз ва яқин одамларимиз номларини эъзозлаб сақлаймиз.

Зеро, инсон — ҳаёт гултожи. У она табиатнинг барча мавжудотларидан ўзининг улуғлиги ва мукаррамлиги билан ажралиб туради. Жамиятимизда инсон қадри-қиммати, турмуш тарзи, меҳнати ва жасорати, ҳаёти алоҳида ғамхўрлик билан қуршалган. Вафот этган ёки ҳалок бўлган азиз инсонларнинг жанговар ҳаётини, меҳнат жасоратини, шон-шуҳратини авайлаб-асраш, уларнинг порлоқ хотирасини ёдда тутиш, абадийлаштириш, мангу хобгоҳларини ободонлаштириш — олий фазилат, буюк ҳиммат, бурч ва садоқат рўёбидир.

Суратда: «Мотамсаро она» ёдгорлиги қаршисида.
В. МОЛГАЧЕВ сурати.

СССР Вазирлар Кабинетининг қарори

1991 йил 26 март, №-121 Москва, Кремль

ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ХИЗМАТНИНГ БЕЛГИЛАНГАН МУДДАТЛАРИНИ ЎТАБ БЎЛГАН ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРНИ СССР ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ, ЧЕГАРА, ИЧКИ ВА ТЕМИР ЙЎЛ ҚЎШИНЛАРИ САФЛАРИДАН ЗАҲИРАГА БЎШАТИШ ҲАҚИДА ВА ФУҚАРОЛАРНИ 1991 ЙИЛ АПРЕЛЬ—ИЮНЬ ОЙЛАРИДА ҲАҚИҚИЙ ҲАРБИЙ ХИЗМАТГА НАВБАТДАГИ ЧАҚИРУВ ТЎҒРИСИДА

«Умумий ҳарбий мажбурият тўғрисида»ги СССР Қонунини ижро этиш юзасидан СССР Вазирлар Кабинети **қарор қилади:**

1. Ҳақиқий ҳарбий хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган муддатли хизмат ҳарбий хизматчилари 1991 йил апрель — июнь ойларида СССР Қуролли Кучлари, чегара, ички ва темир йўл қўшинлари сафларидан заҳирага бўшатилсин.

2. Чақирув кунигача 18 ёшга тўладиган, ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирув муддатини кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган эркак фуқаролар, шунингдек, чақирув муддатини кечиктириш ҳуқуқидан холи бўлган чақирув ёшидан катта ёшдаги фуқаролар 1991 йилнинг апрель—июнь ойларида СССР Қуролли Кучларига, чегара, ички ва темир йўл қўшинларига ҳақиқий муддатли ҳарбий хизматга чақирилсин.

3. Қарор оммавий ахборот воситаларида эълон қилинсин.

СССР Бош Вазири
В. ПАВЛОВ.

СССР Вазирлар Кабинетининг ишлар мудири
И. ПРОСТЯКОВ.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Президентининг Фармони

КОРХОНАЛАР, БИРЛАШМАЛАР, ТАШКИЛОТЛАР ВА ФУҚАРОЛАРДАН СОЛИҚ УНДИРИШНИНГ ВАҚТИНЧАЛИК ТАРТИБИНИ ЖОРИЙ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Чакана нархлар ислоҳ қилиниши муносабати билан «Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисида» 1990 йил 14 июндаги СССР Қонунининг 4- ва 21-моддаларини, СССР Олий Кенгашининг 1990 йил 14 июнда қабул қилган мазкур Қонунни кучга киритиш тартиби тўғрисидаги қарорининг 7-бандини, «СССР фуқароларидан, хорижий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан даромад солиғи олиш тўғрисида»ги 1990 йил 23 апрелда қабул қилинган СССР Қонунининг 4, 8, 14, 17 ва 20-моддаларини, СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва оиласи кичик фуқароларидан олинадиган солиқни босқичма-босқич бекор қилиш тўғрисида» 1990 йил 23 апрелда қабул қилинган СССР қонунининг 1- ва 2-моддаларини СССР Олий Кенгаши мазкур қонун ҳужжатларига ўзгартишлар киритгунга қадар чиқариб ташлаб, **қарор қиламан:**

1. Корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотларнинг солиқ солинадиган фойдасидан олинадиган солиқнинг энг кўп миқдори 45 фоиздан 35 фоизгача камайтирилсин ва солиқ миқдорининг 17 фоизи Иттифоқ бюджетига ҳамда 18 фоизи республика бюджетлари ва маҳаллий бюджетларга ўтказилсин, СССРнинг амалдаги қонунларига мувофиқ фойдадан олинадиган солиқ тўла маҳаллий бюджетга тушадиган ҳоллар бундан мустаснодир.

2. Корхоналар асосий фаолиятида банд бўлган ходимларнинг 1991 йилда солиқ солинадиган фойдани аниқлаш чоғида маҳсулот (иш, хизмат) таннархига киритиладиган ўртача ойлик иш ҳақининг энг юқори даражаси 480 сўмгача кўпайтирилсин.

3. Жамоа хўжаликлари, шу жумладан балиқ овлаш жамоа хўжаликлари жамоа аъзолари меҳнатига ҳақ тўлаш фондига солиқни ҳисоблаб чиқиш чоғида ушбу фонднинг солиқ солинмайдиган ҳажми хўжаликда ишлаётган ҳар бир колхозчи ҳисобига ойига 160 сўмдан келиб чиқиб ҳисоблансин.

4. Белгилаб қўйилсинки, ишчиларнинг, хизматчиларнинг ҳамда фуқароларга солиқ солишда уларга тенглаштирилган кишиларнинг асосий иш жойидан оладиган ойига 160 сўмгача миқдордаги иш ҳақидан даромад солиғи ундирилмайди.

5. Ишчилар, хизматчилар ва солиқ солишда уларга тенглаштириладиган фуқароларнинг иш ҳақидан олинадиган даромад солиғи миқдорининг қуйидаги жадвали белгилаб қўйилсин:

ойлик даромад миқдори	солиқ миқдори
161 сўмдан 1000 сўмгача	160 сўмдан ортиғидан 13 фоиз
1001 сўмдан 1500 сўмгача	109 сўм 20 тийинга қўшимча 1000 сўмдан ортиғининг 30 фоизи
1501 сўмдан 2000 сўмгача	259 сўм 20 тийинга қўшимча 1500 сўмдан ортиғининг 35 фоизи
2001 сўмдан 2500 сўмгача	434 сўм 20 тийинга қўшимча 2000 сўмдан ортиғининг 40 фоизи
2501 сўмдан 3000 сўмгача	634 сўмга қўшимча 2500 сўмдан ортиғининг 45 фоизи
3001 сўм ва ундан ортиғидан	859 сўм 20 тийин ва унга қўшимча 3000 сўмдан ортиғининг 50 фоизи

6. Фуқаролар бир марталик ишларни бажаришдан оладиган даромадлардан, пудрат шартномалари ҳамда фуқаролик-ҳуқуқий тусдаги бошқа шартномалар (муаллифлик учун тўланадиган пул миқдоридан ташқари) асосида бажарган ишлар учун бошқа тўловлардан даромад солиғи қуйидаги миқдорда олинади:

ойлик даромад миқдори	солиқ ҳажми
5 сўмдан 10 сўмгача	даромад миқдорининг 2 фоизи
11 сўмдан 30 сўмгача	0 сўм 20 тийин ва унга қўшимча 10 сўмдан ортиғининг 4 фоизи
31 сўмдан 50 сўмгача	1 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 30 сўмдан ортиғининг 5 фоизи
51 сўмдан 100 сўмгача	2 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 50 сўмдан ортиғининг 8 фоизи
101 сўмдан 500 сўмгача	6 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 100 сўмдан ортиғининг 12,5 фоизи
501 сўмдан 1000 сўмгача	26 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 500 сўмдан ортиғининг 13 фоизи
1001 сўм ва ундан кўп	ушбу фармоннинг 5-моддасида кўрсатилган миқдорда

7. Фан, адабиёт ва санъат асарларини яратганлик, нашр этганлик, ижро қилганлик ва улардан ўзгача фойдаланганлик учун муаллифлик пулидан, шунингдек кашфиётлар, ихтиролар ва саноат намуналари муаллифларига шу ишлар учун бериладиган пулдан (муаллифларнинг ворисларидан ташқари) қуйидаги миқдорда даромад солиғи олинади:

йиллик даромад миқдори	солиқ ҳажми
120 сўмгача	даромад ҳажмининг 2 фоизи
121 сўмдан 360 сўмгача	2 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 120 сўмдан ортиғининг 4 фоизи
361 сўмдан 600 сўмгача	12 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 360 сўмдан ортиғининг 5 фоизи
601 сўмдан 1200 сўмгача	24 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 600 сўмдан ортиғининг 8 фоизи
1201 сўмдан 4320 сўмгача	72 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 1200 сўмдан ортиғининг 12,5 фоизи
4321 сўмдан 12000 сўмгача	312 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 4320 сўмдан ортиғининг 13 фоизи
12001 сўмдан 18000 сўмгача	1310 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 12000 сўмдан ортиғининг 30 фоизи
18001 сўмдан 24000 сўмгача	3110 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 18000 сўмдан ортиғининг 35 фоизи
24001 сўмдан 30000 сўмгача	5210 сўм ва унга қўшимча 24000 сўмдан ортиғининг 40 фоизи
30001 сўмдан 36000 сўмгача	7610 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 30000 сўмдан ортиғининг 45 фоизи
36001 сўм ва ундан кўп	10310 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 36000 сўмдан ортиғининг 50 фоизи

8. Фуқароларнинг якка тартибдаги меҳнат фаолияти даромадларидан ва ушбу Фармоннинг 5-7-моддаларида санаб ўтилганидан бошқа даромадларидан даромад солиғи қуйидаги миқдорда олинади:

йиллик даромад миқдори	солиқ ҳажми
4320 сўмгача	ишчилар ва хизматчилар асосий иш жойи бўлмаган тақдирда ушбу фармоннинг 5-моддасида кўзда тутилган ставкалар бўйича ёки, агар асосий иш жойи бўлса ушбу фармоннинг 6-моддасида кўзда тутилган ставкалар бўйича ойнинг тегишли кунида тўлайдиган солиқ ҳажмига тенг ҳажмда
4321 сўмдан 12000 сўмгача	312 сўм 00 тийин ва унга қўшимча 4320 сўмдан ортиғининг 13 фоизи
12001 сўмдан 18000 сўмгача	1310 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 12000 сўмдан ортиғининг 30 фоизи
18001 сўмдан 24000 сўмгача	3110 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 18000 сўмдан ортиғининг 35 фоизи
24001 сўмдан 30000 сўмгача	5210 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 24000 сўмдан ортиғининг 40 фоизи
30001 сўмдан 36000 сўмгача	7610 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 30000 сўмдан ортиғининг 45 фоизи
36001 сўм ва ундан кўп	10310 сўм 40 тийин ва унга қўшимча 36000 сўмдан ортиғининг 50 фоизи

9. «СССР фуқароларидан, хорижий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан олинадиган даромад солиғи тўғрисида»ги СССР қонуни 3-моддаси 1-бандидаги «.т» кичик бандида кўзда тутилган солиқ солинмайдиган моддий ёрдам миқдори йилига 1000 сўмгача оширилсин.

10. Белгилаб қўйилсинки, ишчилар, хизматчилар ҳамда солиқ солишда уларга тенглаштирилган фуқароларнинг ойига 160 сўмга қадар миқдордаги иш ҳақидан СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва оиласи кичик фуқароларидан олинадиган солиқ ундирилмайди, ойига 160 сўмдан ортадиган иш ҳақидан қуйидаги ҳажмда солиқ солинади:

йиллик даромад миқдори	солиқ ҳажми
161 сўмдан 200 сўмгача	160 сўмдан ортиғининг 5 фоизи
201 сўм ва ундан кўп	2 сўм ва унга қўшимча 200 сўмдан ортиғининг 6 фоизи

11. Ушбу Фармон қуйидаги ҳолатлар ҳисобга олиниб, 1991 йил 1 апрелдан кучга киритилади:

а) корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар фойдасидан олинадиган солиқ қисми — йилнинг иккинчи чорагида олинган фойдадан бошлаб;

б) колхоз аъзолари меҳнатига ҳақ тўлаш фондидан олинадиган солиқ қисми — йилнинг иккинчи чораги учун ҳисоб-китоб қилишдан бошлаб;

в) фуқаролардан олинадиган даромад солиғи ҳамда СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва оиласи кичик фуқароларидан олинадиган солиқ қисми:

меҳнат мажбуриятларини бажариш билан боғлиқ бўлган иш ҳақи ҳамда бошқа пул ва натура ҳолидаги ва бошқа тўловлар — 1991 йил 1 апрелидан амалга оширилган иш учун тўловлардан бошлаб:

фуқароларнинг бошқа даромадларидан — 1991 йилда олинган даромадлардан бошлаб.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Президенти М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 22 март.

СССР Олий Кенгашининг қарори

ЧАКАНА НАРХЛАР ИСЛОҲОТИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ВА АҲОЛИНИ ИЖТИМОИЙ ЖИҲАТДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШ ЧОРАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Кенгаши чакана нархлар ислоҳотини амалга оширилиши ва аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш чоралари билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқиб таъкидлайдики, СССР Президенти, республикаларнинг Олий Кенгашлари, Федерация Кенгаши, СССР Вазирлар Маҳкамаси ва республикаларнинг ҳукуматлари ушбу катта ижтимоий-иқтисодий тадбирни мамлакат ҳаётида амалга оширишга тайёргарлик кўриш юзасидан зарур ишларни қилдилар.

Нархларни либераллаштиришга, уларни ҳақиқий сарф-харажатларни, молларнинг истеъмол хусусиятларини ва аҳолининг эҳтиёжларини ҳисобга олиб белгилашга принципиал ёндашувлар аниқлаб олинди, янги давлат нархномаларини, бошқариладиган ва эркин чакана нархларни қўлланиш соҳалари республикалар билан келишиб олинди, асосий моллар ва хизматларга давлат чакана нархлари ва тарифларини ўзгартиришнинг энг юқори даражаси ёки миқдори белгилаб қўйилди. Аҳоли турли табақалари учун компенсация чоралари системаси келишиб олинди. Компенсация тўловларининг манбалари белгиланди ва аҳолига ижтимоий ёрдам ягона Иттифоқ-республика молия фондини барпо этиш тўғрисида республикалар билан аҳдномага эришилди.

Қабул қилинган қарорлар ва эришилган аҳдномалар ССР Иттифоқи ва республикаларнинг чакана нархларни ислоҳ қилиш ва аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоялаш масалаларига доир битимида, ушбу битимни амалга оширишнинг айрим чоралари ҳақидаги протоколда, СССР Президентининг Фармонида ва СССР Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорида мустаҳкамлаб қўйилди.

Чакана нархлар ислоҳотини ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш чораларини амалга оширишда умумий сиёсатни таъминлаш мақсадида СССР Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. СССР Вазирлар Маҳкамаси ва ҳокимиятнинг ижро этувчи идоралари амалий фаолиятида нарх белгилаш ва аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш соҳасида умумий сиёсатни ўтказиш тўғрисида эришилган аҳдлашувларга қатъий амал қилсинлар ҳамда республикалар ўртасида ўзаро келишиб қабул қилинган қарорлар оғишмай бажарилишини таъминласинлар.

2. Республикаларнинг Олий Кенгашлари ва ҳукуматлари, СССР Вазирлар Маҳкамаси давлат нарх интизомига риоя этилишини назорат қилишни таъминласин. Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, шунингдек, ҳокимият ва бошқарувнинг республика ва маҳаллий идоралари нархларнинг ССР Иттифоқи билан республикалар ўртасидаги чакана нархлар ислоҳоти ва аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш масалаларига доир битимга мувофиқ белгилаб қўйилган даражадан юқорироқ нархларни белгилаган тақдирда уларни бекор қилиш тўғрисида қарор қабул қилсин.

Давлат чакана нархларини ғайриқонуний ошириш натижасида олинган қўшимча пул корхоналар, муассасалар, ташкилотлардан ҳамда ҳокимият маҳаллий идораларидан тортиб олиниб, республика бюджети даромадига ўтказилади, республикалараро маҳсулот етказиб бериш ва Умумиттифоқ истеъмолчиларига маҳсулот етказиб бериш асосида юборилган маҳсулотлар эса аҳолига ижтимоий ёрдам ягона Иттифоқ-республика молия фондига ўтказилади. Бундан ташқари давлат нарх интизоми бузилишига йўл қўйган корхоналар, ташкилотлар ва шахсларга нисбатан амалдаги қонунларда белгилаб қўйилган жазо чоралари қўлланилади.

3. СССР Вазирлар Маҳкамаси республикаларнинг ҳукуматлари билан биргаликда корхоналар, ташкилотлар ва ҳокимият маҳаллий идораларидан нархни ғайриқонуний ошириш натижасида олган маблағни тортиб олиш тартибини белгиласин. СССР қонунларига ўзгартиш киритиш зарур бўлса, СССР Олий Кенгашига таклифлар тақдим этилсин.

4. СССР Вазирлар Маҳкамаси ва республикаларнинг ҳукуматлари аҳолига ижтимоий ёрдам ягона Иттифоқ-республика молия фондидан фойдаланишнинг ўзаро келишилган йўналишларини ҳисобга олиб, республикалар шу фондга ўтказадиган маблағ ҳажмини 1991 йил 5 апрелгача аниқ белгилаб қўйсин. Республикаларнинг ҳукуматлар ва СССР Давлат банки мазкур фондга маблағлар йил давомида бир текис ўтказиб турилишини таъминласин.

5. СССР Вазирлар Маҳкамаси, республикаларнинг ҳукуматлари, ҳокимият маҳаллий идоралари савдо системасида суиистеъмолларни таг-томири билан тугатиш учун таъсирчан чораларини ишлаб чиқсинлар ва амалга оширсинлар.

6. СССР Вазирлар Маҳкамаси «1991 йилги Иттифоқ бюджети тўғрисида»ги СССР Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги таклифларни СССР Олий Кенгашига тақдим этсин.

7. СССР Президентига ва Федерация Кенгашига истеъмол бюджетининг энг кам миқдорини шакллантиришнинг асосий қоидалари ва аҳолининг даромадларини истеъмол моллари ва хизматларга нархларнинг оширилишига мувофиқ равишда индекслаш тўғрисида қарор қабул қилишни тезлаштириш тавсия этилсин.

СССР Олий Кенгашининг Раиси А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1991 йил 25 март.

СССР Давлат банки, СССР Молия вазирлиги ва СССР Жамғарма банкида

СССР Президентининг «Чакана нархлар бир йўла оширилиши муносабати билан аҳолига жамғармалар қадрсизланишидан келган зарарни тўлаш тўғрисида»ги 1991 йил 22 март фармонига мувофиқ равишда аҳолининг СССР Давлат банки ва СССР Жамғарма банкига омонатга қўйилган пул маблағлари, шунингдек СССР Жамғарма банки сертификатлари, СССР давлат хазина мажбуриятлари ва 1982 йилги давлат ички ютуқли заёми облигацияларини сотиб олишга сарфлаган пуллари бир йўла қайта баҳоланади. Мазкур қайта баҳолаш қуйидаги тартибда ўтказилади.

I. АҲОЛИНИНГ СССР ЖАМҒАРМА БАНКИДАГИ ОМОНАТЛАРИ

Мавжуд барча омонат турлари бўйича уларнинг 1991 йил 1 мартдаги қолдиқларини 40 фоиз кўпайтириш йўли билан компенсация тўланади. 1991 йил 1 мартдан 22 мартгача бўлган даврда ва ундан кейинроқ ёпилган ҳисоб варақалари юзасидан компенсация тўланмайди.

Омонат эгалари бир ҳисоб варақасидан ўз номидаги бошқа ҳисоб варақасига ўтказган омонатлар шунингдек, даромад 1991 йил 1 ноябрдан бошлаб ҳисоблаб чиқариладиган муддатли омонатларнинг янги шартларига қайтадан расмийлаштирилган омонатлар уларни қайта расмийлаштириш вақтидан қатъи назар қайтадан баҳоланади.

Омонатларнинг 200 сўмгача бўлган қолдиқлари компенсация тўлови миқдорига кўпайтирилади ва бу пулдан 1991 йил 1 июлдан кейин фойдаланиш ҳуқуқи берилади.

200 сўмдан ортиқ омонатларга компенсация тўлови ҳажми омонатчиларнинг бу маблағдан уч йил ўтгандан сўнг фойдаланиш ҳуқуқи билан махсус ҳисоб варақасига ўтказилади. Махсус ҳисоб варақасидаги маблағларга даромад 1991 йил 1 мартдан бошлаб ўтган давр учун йилига амалдаги 7 фоиз фойда ҳисобидан тўланади.

200 сўмгача миқдордаги омонатни қайта баҳолаш ҳажми жамғарма дафтарчасига омонат эгаси 1991 йил 1 июлдан сўнг СССР Жамғарма банки муассасасига келган пайтда ёзиб қўйилади. Қайта баҳолаш миқдори 200 сўмдан ортиқ бўлган омонатлар юзасидан омонат эгаларига махсус ҳисоб варақасига ўтказилган пул миқдорига жамғарма дафтарчалари шу муддатдан бошлаб берилади.

Мазкур махсус ҳисоб варақаларининг эгаларига айрим ҳолларда уч йиллик муддат ўтмасидан олдин ҳам қимматбаҳо молларга тўлаш ва уй-жой сотиб олиш учун шу ҳисоб варақаларидан нақд пулсиз маблағ ўтказиш имконияти берилади. Бундай операцияларни амалга ошириш тартиби қўшимча равишда аниқланади ва СССР Жамғарма банки муассасаларига маълум қилинади.

Омонатларни қайта баҳолашнинг мазкур тартиби ҳарбий хизматчиларнинг СССР Давлат банки муассасаларида очган ҳисоб варақаларидаги омонатларига нисбатан ҳам қўлланилади.

II. ДАВЛАТ ҚИММАТБАҲО ҚОҒОЗЛАРИ ВА СССР ЖАМҒАРМА БАНКИ СЕРТИФИКАТЛАРИ

1982 йилги давлат ички ютуқли заёми облигацияларининг уларда кўрсатилган қиймати 1991 йил 2 апрелдан бошлаб 40 фоиз кўпаяди ва 100 сўм, 50 ва 25 сўм ўрнига 140 сўмни, 70 ва 35 сўмни ташкил этади.

Шуни ҳисобга олиб, 1982 йилги давлат ички ютуқли заёми облигациялари СССР Жамғарма банки муассасалари томонидан қуйидаги нархларда сотилади:

Ойлар номи	ҳар ойнинг 1-кунидан 15-гача			ҳар ойнинг 16-кунидан 30/31-гача		
	100 сўмлик	50 сўмлик	25 сўмлик	100 сўмлик	50 сўмлик	25 сўмлик
Январь, апрель июль, октябрь	141-20	70-60	35-30	142-00	71-00	35-50
февраль, май, август, ноябрь	142-80	71-40	35-70	141-20	70-60	35-30
Март, июнь, сентябрь, декабрь	142-00	71-00	35-50	142-80	71-40	35-70

Облигацияларнинг уларда кўрсатилган нархи қайта баҳоланиши ва шу йил 30 мартда 1982 йилги ютуқли заёмнинг навбатдаги, 74-тиражи ўтказилиши муносабати билан СССР Жамғарма банки муассасалари аҳолига облигациялар сотишни амалдаги тартибга мувофиқ равишда бўлиб ўтган тираж жадвалига қараб облигациялар текшириб чиқилганидан кейин бошлайди.

СССР Жамғарма банки муассасалари аҳолидан заём облигацияларини 2 апрелгача облигацияларда кўрсатилган қиймати билан, 2 апрелдан бошлаб эса янги қиймати бўйича (35-70 ва 140 сўм) сотиб олади.

Аҳоли қўлидаги ва СССР Жамғарма банки муассасаларида сақланаётган облигациялар заёмнинг амалдаги шартларига мувофиқ равишда аввалгидек ютуқлар тиражида қатнашади. Тиражларда ўйналадиган ютуқлар сони ва миқдори ўзгаришсиз қолади.

1991 йил 1 мартгача сотиб олинган СССР давлат хазина мажбуриятлари ва СССР Жамғарма банки сертификатлари юзасидан фуқароларга компенсациялар уларнинг муддати тугагандан кейин тўланади, ёки 1994 йил 1 мартдан сўнг тўланади. Бунда компенсация ҳажмига ушбу қимматли қоғозларни чиқариш шартларида кўзда тутилган миқдордаги даромад қўшилади. 1991 йил 1 мартда ва ундан кейин сотиб олинган СССР Давлат хазина мажбуриятлари ва СССР Жамғарма банки сертификатларига компенсация тўланмайди.

1990 йилги давлатнинг аниқ мақсадни кўзловчи муддсиз заёмлари облигацияларининг эгаларига облигация эгаси унда кўрсатилган товарни олишдан воз кечган тақдирда 40 фоиз миқдоридаги компенсация бу облигацияни СССР Жамғарма банки муассасасига 1993 йилда топширган вақтда тўланади.

СССР Жамғарма банки муассасаларига ҳисоб варақаларига қўйилган омонатлардан ойига 500 сўм миқдорида нақд пул беришга доир чеклашни бекор қилиш ва шунга мувофиқ равишда банкдан пул олгани ҳақида паспортга белги қўйишни тўхтатиш тўғрисида кўрсатма берилди.

КЎП БОЛАЛИ ОНАЛАРГА МУКОФОТЛАР

Совет Социалистик Жумҳуриятлари Иттифоқи Президентининг 1991 йил 22 мартдаги фармонига биноан Ўзбекистон ССЖда истиқомат қилувчи ўн ва ундан ортиқ бола туғиб тарбиялаган кўп болали 192 онага «Қаҳрамон она» фахрий унвони берилди. Уларга «Қаҳрамон она» ордени топширилади.

(ЎзТАГ).

ҚУВОНЧ УЛАШИБ...

Тошкент вилоятининг Янгийўл шаҳридаги келин-куёвлар учун хизмат кўрсатувчи 88-дўкон сотувчилари Муборак Маматова ва Малика Мирзаевалар харидорларни табассум ва ширинсуханлик билан қарши оладилар. Айниқса, истеъмол моллари тақчиллиги сезилиб турган бугунги кунда улар ёшларга кераклн нарсаларни харид қилишда ёрдам беришга интилишяпти.

Суратда: савдо ходимлари М. Маматова ва М. Мирзаева келинчакка тўй куни кийиладиган либосларни танлашда маслаҳат беришяпти.

Ф. ҚУРБОНБОЕВ олган сурат (ЎзТАГ).

КЎПЧИЛИК МАМНУН

Фарғона вилоят енгил автомашиналарга хизмат кўрсатиш корхонасининг Риштон шаҳридаги бўлинмаси ходимлари фаолиятидан кўпчилик мамнун. Улар аҳолига ҳар ойда 18 минг сўмлик хизмат кўрсатишмоқда.

Суратда: усталардан Қиёмиддин Деҳқонов ва Турсунали Раҳимов иш устида.

У. ҚЎШВОҚОВ олган сурат.

БОЗОРГА ЎТИШ ШАРОИТИДАГИ ВАЗИФАЛАР

Рационализаторлар ва ихтирочилар Бутуниттифоқ жамияти жумҳурият кенгашининг 27 март куни Тошкентда бўлган VII пленумида новаторларнинг бозорга ўтиш шароитидаги вазифалари муҳокама қилинди. Ихтирочилар ва рационализаторлар Бутуниттифоқ жамияти жумҳурият кенгашининг раиси Т. А. Алимов маъруза қилди.

Ўтган йили ихтиролар ва рационализаторлик таклифлари жорий этилиши натижасида 150 миллион сўмлик иқтисодий самара олинганлиги таъкидланди. Айни вақтда техникавий ижодиётда қатнашган ходимлар аввалги йилларга нисбатан кам бўлди. Корхоналарда патент-лицензия, ихтирочилик ва рационализаторлик хизмати қисқартирилди ва тугатилди.

Пленумда илғор технологияларнинг рақобати кучаядиган бозорга ўтиш шароитида новаторларнинг мавқеи беқиёс кўтарилиши таъкидланди. Шу сабабли рационализаторлар ва ихтирочилар Бутуниттифоқ жамиятининг эски тузилмалари самарасиз бўлиб қолмоқда. Пленумда шу йилнинг ноябрида ихтирочилар ва рационализаторлар съездини чақириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Съездда рационализаторлар ва ихтирочилар Бутуниттифоқ жамияти жумҳурият ташкилотини ихтирочилар ва рационализаторларнинг Ўзбекистон мустақил жамиятига айлантириш кўзда тутилмоқда. Бу жамият шартномалар асосида ижодий, жорий этувчи ва инновация ташкилотларини бирлаштиради.

(ЎзТАГ).

1991 йил 17 мартда бўлиб ўтган СССР референдумининг якунлари тўғрисида

СССР МАРКАЗИЙ РЕФЕРЕНДУМ КОМИССИЯСИНИНГ АХБОРОТИ

СССР халқ депутатлари тўртинчи Съездининг қарорига биноан ва СССР Олий Кенгашининг 1991 йил 16 январдаги қарори асосида: **«Сиз Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг ҳар қандай миллат кишиси ҳуқуқлари ва эркинликларига тўла-тўкис кафолот бериладиган янгиланган федерация сифатида сақланиб қолиши зарур, деб ҳисоблайсизми?»** деган савол умумхалқ овозига (референдумига) қўйилди.

Шу масала юзасидан референдум РСФСРда (*), Украина ССР, Белоруссия ССР, Ўзбекистон ССР, Озарбайжон ССР, Қирғизистон ССР, Тожикистон ССР, Туркманистон ССРда, РСФСР, Ўзбекистон ССР ва Озарбайжон ССР таркибига кирувчи республикаларда, Грузия ССР таркибига кирувчи Абхазия АССРда, шунингдек, чет эллардаги совет муассасалари ва ҳарбий қисмлари ҳузурида тузилган округларда ҳамда участкаларда ўтказилди.

Қозоғистон ССРда СССР референдумида овоз бериш республика Олий Кенгаши таърифлаган: «Сиз ССР Иттифоқини тенг ҳуқуқли мустақил давлатларнинг Иттифоқи сифатида сақлаб қолиш зарур, деб ҳисоблайсизми?», деган масала юзасидан ўтказилди. Айни вақтда Қозоғистон ССР Олий Кенгашининг Раёсати овоз бериш натижаларини СССР референдумининг умумий якунларига қўшишни расмий равишда илтимос қилди.

Грузия ССР, Литва ССР, Молдавия ССР, Латвия ССР, Арманистон ССР ва Эстония ССРда, Грузия ССР таркибига кирувчи Ажария АССРда марказий республика референдум комиссиялари тузилмаган бўлса ҳам, бир қанча халқ депутатлари маҳаллий Советлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотлардаги меҳнат жамоалари ва жамоат бирлашмалари, шунингдек, ҳарбий қисмларнинг қўмондонлиги СССР Олий Кенгашининг «1991 йил 17 мартда СССР референдуми ўтказилишини ташкил этиш ва уни таъминлаш тартиблари тўғрисида СССР Олий Кенгашининг қарори қандай бажарилаётганлиги ҳақида»ги қарорининг 3 ва 5-бандларига биноан мустақил равишда округлар ва участкаларни, округ ва участка комиссияларини туздилар, улар СССР Марказий референдум комиссияси томонидан рўйхатга олинди. Бу эса мазкур республикалар ҳудудида яшовчи фуқароларнинг бир қисми референдумда иштирок этишига имкон берди.

«СССР умумхалқ овоз бериши (референдуми) тўғрисида»ги СССР Қонунининг 24-моддасига, СССР Олий Кенгашининг 1991 йил 17 мартда референдум ўтказиш масалаларига оид 1991 йил 16 январь ва 1991 йил 25 февраль қарорларига мувофиқ ҳамда СССР референдуми марказий республика комиссияларининг, шунингдек, референдум марказий республика комиссиялари тузилмаган республикаларда ташкил этилган округ ва участка комиссияларининг протоколлари, хорижий мамлакатлардаги ва чет элларда жойлашган ҳарбий қисмлардаги совет фуқароларининг овоз бериш натижалари ҳақидаги протоколлар асосида СССР Марказий референдум комиссияси қуйидагиларни аниқлади:

Умуман ССР Иттифоқида:

СССР референдумида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлган фуқаролар рўйхатига 185.647.355 киши киритилган эди; овоз беришда 148.574.606 киши ёки 80,0 фоиз қатнашди.

шулардан:

113.512.812 киши ёки 76,4 фоиз — «ҳа» деб;

32.303.977 киши ёки 21,7 фоиз — «йўқ» деб овоз берди.

2.757.817 бюллетень ёки 1,9 фоиз бюллетень ҳақиқий эмас, деб топилди.

(*) республикаларнинг номлари амалдаги СССР Конституциясига мувофиқ берилди.

Алоҳида республикаларда референдум натижаларини қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин:

	овоз бериш учун рўйхатларга киритилган фуқаролар сони	Овоз беришда қатнашган фуқаролар сони		«Ҳа» деб жавоб қайтарган фуқаролар сони		«Йўқ» деб жавоб қайтарган фуқаролар сони		Ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сони	
		мутлақ	фоиз	мутлақ	фоиз	мутлақ	фоиз	мутлақ	фоиз
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
РСФСР	105.643.364	79.701.169	75,4	56.860.783	71,3	21.030.753	26,4	1.809.633	2,3
Украина ССР	37.732.178	31.514.244	83,5	22.110.899	70,2	8.820.089	28,0	583.256	1,8
Белоруссия ССР	7.354.796	6.126.983	83,3	5.069.313	82,7	986.079	16,1	71.591	1,2
Ўзбекистон ССР	10.287.938	9.816.333	95,4	9.196.848	93,7	511.373	5,2	108.112	1,1
Қозоғистон ССР	9.999.433	8.816.543	88,2	8.295.519	94,1	436.560	5,0	84.464	0,9
Озарбайжон ССР	3.866.659	2.903.797	75,1	2.709.246	93,3	169.225	5,8	25.326	0,9
Қирғизистон ССР	2.341.646	2.174.593	92,9	2.057.971	94,6	86.245	4,0	30.377	1,4
Тожикистон ССР	2.549.096	2.407.552	94,4	2.315.755	96,2	75.300	3,1	16.497	0,7
Туркманистон ССР	1.847.310	1.804.138	97,7	1.766.584	97,9	31.203	1,7	6.351	0,4
Бошқирдистон АССР	2.719.637	2.221.158	81,7	1.908.875	85,9	269.007	12,1	43.276	2,0
Бурятия АССР	668.231	535.802	80,2	447.438	83,5	78.167	14,6	10.197	1,9
Доғистон АССР	1.008.626	812.009	80,5	670.488	82,6	131.522	16,2	9.999	1,2
Кабарда-Болқория АССР	489.436	372.607	76,1	290.380	77,9	77.339	20,8	4.888	1,3
Қалмиқ АССР	204.301	169.124	82,8	148.462	87,8	17.833	10,5	2.829	1,7
Карелия АССР	551.644	418.101	75,8	317.854	76,0	92.703	22,2	7.544	1,8
Коми АССР	797.049	543.403	68,2	412.842	76,0	119.678	22,0	10.883	2,0
Мари АССР	525.685	418.599	79,6	333.319	79,6	77.239	18,5	8.041	1,9
Мордва АССР	677.706	571.631	84,3	459.021	80,3	101.886	17,8	10.724	1,9
Шимолий Осетия АССР	428.307	367.858	85,9	331.823	90,2	32.786	8,9	3.249	0,9
Татаристон АССР	2.532.383	1.951.768	77,1	1.708.193	87,5	211.516	10,8	32.059	1,7
Тува АССР	171.731	138.496	80,6	126.598	91,4	9.404	6,8	2.494	1,8
Удмуртия АССР	1.103.083	819.140	74,3	622.714	76,0	180.289	22,0	16.137	2,0
Чечен-Ингушия АССР	712.139	419.012	58,8	318.059	75,9	94.737	22,6	6.216	1,5
Чувашия АССР	900.913	748.420	83,1	616.387	82,4	113.249	15,1	18.784	2,5
Якутия АССР	688.679	541.993	78,7	415.712	76,7	116.798	21,6	9.483	1,8
Қорақалпоғистон АССР	584.208	577.717	98,9	563.916	97,6	10.133	1,8	3.668	0,6
Абхазия АССР	318.317	166.544	52,3	164.231	98,6	1.566	0,9	747	0,5
Нахичеван АССР	174.364	35.866	20,6	31.328	87,3	3.620	10,1	918	2,6

Референдумнинг Марказий республика комиссиялари тузилмаган республикаларда ташкил этилган округлар ва участкалар бўйича (ҳарбий қисмлардаги округлар ва участкаларда овоз бериш натижалари бунга кирмайди).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Грузия ССР**	45.696	44.012	96,3	43.950	99,9	9	—	53	0,1
Литва ССР	582.262	501.375	86,1	496.050	98,9	4.355	0,9	970	0,2
Молдавия ССР	841.507	700.893	83,3	688.905	98,3	8.916	1,3	3.072	0,4
Латвия ССР	670.828	436.783	65,1	415.147	95,1	18.015	4,1	3.621	0,8
Арманистон ССР	4.923	3.549	72,1	2.541	71,6	966	27,2	42	1,2
Эстония ССР	299.681	222.240	74,2	211.090	95,0	10.040	4,5	1.110	0,5
Ажария АССР***									
Марказий республика референдум комиссиялари тузилмаган республикаларда жойлашган ҳарбий қисмларда ташкил этилган округлар ва участкаларда (ҳарбий хизматчиларнинг истиқомат жойида овоз бериш имкониятидан маҳрум этилган ва қўшимча рўйхатларга киритилган оила аъзолари ва бошқа фуқаролар ҳисобга олинган), шунингдек, чет эллардаги совет муассасалари ҳузурида ва ҳарбий қисмларда тузилган округлар ва участкаларда	1.261.721	1.233.858	97,8	1.107.980	89,8	113.283	9,2	12.595	1,0

Шундай қилиб, референдумда қатнашган мамлакат фуқароларининг кўпчилиги Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг ҳар қандай миллат кишисининг ҳуқуқлари ва эркинликларига тўла-тўкис кафолат бериладиган янгиланган федерация сифатида сақлаб қолиш зарурлигини ёқлади.

** Абхазия АССРдаги овоз бериш натижалари бу ҳисобга кирмайди.

*** Ажария АССРдаги ҳарбий қисмларда тузилган участкаларда овоз бериш натижалари умуман мамлакатдаги референдум якунларига қўшилган.

СССР МАРКАЗИЙ РЕФЕРЕНДУМ КОМИССИЯСИ.
1991 йил 26 март.

МАЖЛИС ЎТКАЗИЛДИ

СССР Олий Кенгашининг халқаро ишлар комитети 27 март куни ёпиқ мажлис ўтказди. Мажлисда Совет-Япония муносабатларининг аҳволи ва истиқболлари муҳокама қилинди. Унда СССР ташқи ишлар вазири А. А. Бессмертних нутқ сўзлади.

Мунозарада иштирок этган комитет аъзолари — СССР халқ депутатлари Президент М. С. Горбачевнинг бўлажак сафари Совет — Япония муносабатлари келажаги учун муҳим аҳамиятга эга эканлигини айтиб, СССР миллий манфаатларини таъминлашнинг муҳимлигини, Япония билан мустаҳкам яхши қўшничилик муносабатларининг, бу муносабатларни бундан буён ҳам оқилона ривожлантириш, шу жумладан, халқаро барқарорлик ва хавфсизлик манфаатлари йўлида ривожлантиришнинг аҳамиятини таъкидладилар.

САТРЛАРДА КЎКЛАМ НАФАСИ

Ўзбекнинг бирон-бир тадбири тараддудсиз, муҳими, маслаҳатсиз ўтмайди. Етти ўлчаб бир кес, деганларидек олдиндан пухта ўйланиб режа тузилади. Етарли замин ҳозирлангандан кейингина хайрли ишга қўл урилади. Деҳқончилик саноати бўлимига келаётган хат-хабарларнинг аксариятида шу куннинг нафаси акс этган.

— Тошкент районидаги «Ленин йўли» жамоа хўжалиги иссиқхонасида бодринг, помидор, лимон ва ҳар хил кўкатлар ўстирилмоқда, — деб ёзади жамоатчи мухбир **Х. Назаров.** — Меҳнатнинг таги роҳат, деганларидек ўтган йили иссиқхона хўжалигида етиштирилган маҳсулотнинг ўзидан 2 миллион 600 минг сўм даромад қилинди. Шундан 750 минг сўми соф фойда.

Шунингдек, **Х. Назаров, И. Аҳмедов, Ж. Юсупов** (Қашқадарё), **М. Турғунбоев** (Наманган), **Х. Тожиева, М. Бақоев** (Бухоро) ҳам шу мазмунда хат-хабарлар йўллашган.

Поп районидаги «Ленинград» жамоа хўжалиги чорвадорлари 48 тонна гўшт етказиб бериб, шу йилнинг тўрт ойлик режасини бажаришди, — деб хабар қилади наманганлик **С. Қўчқоров.** — Бунда Аҳмаджон Алиев, Собиржон Нуралиев сингари бўрдоқибоқарларнинг баракали улуши бор.

О. Аҳадов, Б. Тошев (Бухоро), **Ҳ. Ҳакимов, Ҳ. Раҳмонов, С. Омонов** (Қашқадарё), **Т. Остонақулов** (Сирдарё), **Ҳ. Қаюмов, Г. Банкетов** (Фарғона), **Р. Қодиров** (Жиззах) ва бошқалар ҳам чорвадорлар ютуғи ҳақида хат-хабарлар йўллашган.

• *Табобат жонкуярлари*

МЕҲР ГУЛХАНИ

Одамлар одатда саломаликдан сўнг биринчи навбатда сиҳат-саломатликни сўрашади. Бунда озмунча ҳикмат борми? Соғ-саломат одам — энг бахтиёр одам. Илёс Эргашев эл соғлиғи йўлида хизмат қилаётган ана шундай табобат жонкуярларидан биридир. Бўлажак шифокор бу касбга болалар уйида тарбияланаётган кезлардаёқ меҳр қўйганди.

— 1935 йиллар эди, еттинчи синфда ўқирдим ўшанда, — эслайди Илёс ака, — бетоб бўлиб қолдим. Иситмам чиқиб, алахсираб ётардим. Болалар уйи раҳбари тепамга келиб, меҳрибонлик билан менга тикилди. Бир қўли билан пешонамни, иккинчи қўли билан билагимни ушлади.

— Ие, иситмаси жуда баланд-ку, унга дарров сут пиширib беринглар. Пуфлаб-пуфлаб стаканда ичса нафас йўллари юмшайди, — деб буюрди. Кейин ҳамшира опага яна нималарнидир тайинлади. Мураббийлар худди онадек меҳрибонлик билан сут иситиб бериб, ўраб-чирмаб ётқизиб қўйишди.

Эртасига эрталаб ғўнғир-ғўнғир овоздан уйғониб кетдим. Тепамда меҳрибон кўз — директоримиз термулиб турарди. «Опоқ бўлиб қолибсан-ку болам. Ўчингансан, учинуқнинг узилиши ёмон бўлади. Кечгача ётсанг тузалиб қоласан. Қуявер, катта бўлсанг шифокорлик касбини эгаллайсан. Ҳамма нарса эсингдан чиқиб кетади. Шунда одамлар дардига малҳам қўясан», дедилар.

Шифокор бўлишимни каромат қилган бу инсон ўшанда Ўқчи маҳалласидаги 25-болалар уйининг директори бўлган Самиғ Содиқов эдилар. Ҳозир у киши ҳаёт, саксондан ошганлар...

Илёс Эргашевнинг таржимаи ҳолига кўз ташлаймиз. 1936 йил ишчилар факультети, 1938 йил Тошкент тиббиёт институти талабаси, айни вақтда ўзи тарбияланган болалар уйида навбатчи шифокор. 1942 йилда институтни тугатгач, Совет Армияси сафига чақирилади. 1943 йилдан то 1950 йилгача жумҳуриятимизнинг Бухоро ва Тошкент шаҳарлари шифохоналарида ишлайди. 1950 йилда Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси тиббиёт-санитария бўлимига ишга келди. Бу катта тиббий даргоҳда қирқ йилдан бери ишлаб, шифокорлик касбини шарафлаб келяпти.

— Мен табобат ишларини бошқара бошлаган кезларимда, — дейди Илёс Эргашев. Тиббиёт тармоғи ҳали мурғак аҳволда эди. Жамоамиз юз кишига ҳам етмасди. Эндиликда бу ерда икки мингдан ортиқ ходим иш олиб бормоқда.

Бирлашма қўша-қўша шифохона, касалхона, туғуруқхона ва дам олиш масканларига эга. Шуниси қувончлики, ҳамма табобат даргоҳлари энг юқори ва замонавий шифо анжомлари билан таъминланган. Минглаб кишилар меҳрибон шифокорлар қўлида даволаниб, дарддан фориғ бўлишяпти. Соғайиб, айни вақтда кучга тўлиб, меҳнат қучоғига қайтишмоқда.

Ният қутлуғ бўлса, инсон кам бўлмас экан. Мана 50 йилдирки, Илёс Эргашев ўзининг азиз онларини одамлар саломатлиги йўлида, шогирдлар тарбиялаш ишига сарфлаяпти. Назира Назарова, Аваз Усмонов, Қурбон Латипов, Людмила Хинигина каби ёшлар тадбиркор шифокордан бу нозик касбнинг сир-асрорларини ўрганишган. Ҳозир уларнинг ҳар бири қўли енгил шифокорлар саналишади.

Илёс Эргашев пири-бадавлат, қўша-қариб, тотли ҳаёт кечираётир. Унинг икки ўғли — Жаҳонгир физика-математика, Бахтиёр техника фанлари номзоди. Қизи Флора Иноятова ота касбини шарафлаб келмоқда. У тиббиёт фанлари номзоди.

Биз отахон билан суҳбатлашиб ўтирарканмиз, хонага бир даста гул кўтарган қизча кириб келиб, отанинг бағрига отилди.

— Буважон, Сизни туғилган кунимга айтиб келдим. Бу ҳафта мен 16 ёшга, кейинги ҳафта Сиз 70 ёшга тўлар экансиз. Умрингиз Наврўздай узоқ бўлсин!

Бува ва набира. Тўққиз набирали бобо Илёс Эргашев етмиш ёшга тўляпти. У ҳаётида нималарни кўрмади дейсиз. Қаттиқ кунларда ҳам, тотли дамларда ҳам ўзлигини унутгани йўқ. Азиз онларининг қадрига етиб, эл соғлиғи йўлида адашмай меҳнат қилди.

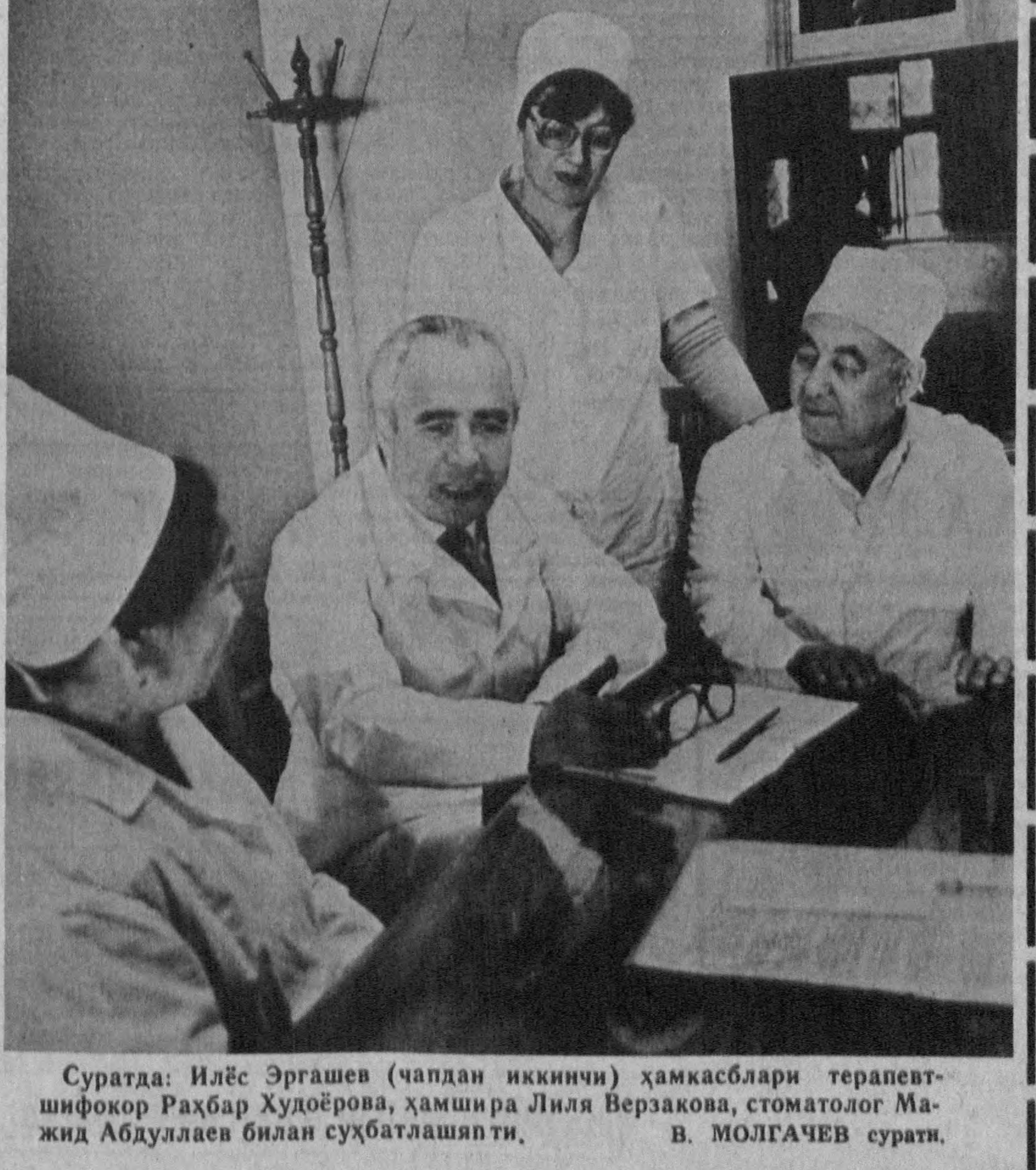

Суратда: Илёс Эргашев (чапдан иккинчи) ҳамкасблари терапевт-шифокор Раҳбар Худоёрова, ҳамшира Лиля Верзакова, стоматолог Мажид Абдуллаев билан суҳбатлашяпти. **В. МОЛГАЧЕВ** сурати.

У элда қадр топди. Кўксини қўша-қўша орденлар безаб турибди. СССР халқ шифокори деган юксак унвонга эга.

— Мен толе ва тақдир деган гапга ишонаман. Бахтим бор экан, 50 йилдан бери эл-юрт хизматидаман. Меҳнатим туфайли кам бўлмадим. Яхшиларга ҳамроҳ бўлдим. Ҳаётнинг менга берган сабоғи шуки, ҳаромнинг илдизи битта бўлса, ҳалолнинг илдизи мингта! Кимда ким ҳалол меҳнат қилса, минглаб илдизлар отаверади. Ўз навбатида элидан наф олиб, ўзи ҳам яшайверади, қадр топади, эъзозланади. Одамлар меҳрига сазовор бўлади. Инсонга бундан азиз бахт борми дунёда?!

Ю. ЗИЁДОВ.

• Нон ризқ-рўзимиз

ИМКОНИЯТЛАР ЕТАРЛИ

Нонни эъзозлашимизнинг, тежаб-тергаб ишлатишимизнинг яна бир боиси бор. У ҳам бўлса, ноннинг дори-дармон вазифасини ҳам бажаришидир. Чунки нон таркибида инсон учун энг зарур моддаларнинг юздан ортиғи мужассамлашган. Шулардан асосийлари: аминокислоталар, оқсил моддалар, калий, кальций, магний, темир, натрий ва бошқа минерал моддалардир. Бундан ташқари яна бирмунча микроэлементлар борки, буларни нон орқали қабул қилмай инсоннинг яшаши қийин.

Бизнинг лалми шароитда яратилган ва районлаштирилган навлар «Тезпишар», «Грекум-439» ҳозирги талабларга тўла жавоб берадиган навлар эканлиги ҳаёт синовида исботланган бўлиб, бу жараённинг давом этиши эса ўша навнинг биологик хусусиятига ҳамда об-ҳаво шароитига боғлиқдир.

Буғдойнинг озуқавийлик хусусиятини белгилайдиган асосий моддалар оқсил, карбон сувлар, липоидлар миқдори ўсимликнинг ўсиши ва ривожланиши шароитига қараб, шунингдек, навига қараб ўзгаради. Бунда оқсил моддалар доннинг сифатини белгилайди.

Одатда, қаттиқ ва юмшоқ буғдой турлари бор. Юмшоқ буғдой шаффофлиги кам, осонгина эзилиб, кўп ва сифатли ун беради. («Тезпишар», «Грекум-439» буғдой навлари). Бироқ бу ғалла унидан макарон қилиб бўлмайди. Макарон учун қаттиқ буғдой («Леукурум-3» ва «Марварид») навларидан фойдаланиш мақсадга мувофиқдир. Бу буғдойларнинг дони ўз номига кўра қаттиқ (шаффофлиги юқори) осон эзилмайди, оқсилга бой бўлиб, оқсили ўзига хос.

Оқсилга бой, кучли буғдой донидан кўп миқдорда ун тайёрлаш имкони туғилади. Агар сифати паст бир тонна ғалладан 900 килограмм нон олинса, шунча миқдордаги кучли буғдойдан 1150 килограмм олий навли нон тайёрланади. Кўриниб турибдики, доннинг юқори технологик хусусияти фақат нон сифатини яхшилаб қолмай, балки катта иқтисодий аҳамият ҳам касб этади. Чунки юқори сифатли ғалладан анча кўп миқдорда нон олинади. Бу эса мамлакатимиз иқтисодий танглигини енгиллаштиришда катта хизмат қилади.

Шунингдек, мамлакатимиз навлар, ун ва нон сифатини аниқлаш ва баҳолаш марказий лабораторияси маълумотига кўра, бизнинг «Тезпишар» ва «Грекум-439» навлари ўзининг афзаллигини исботлади. Шунга қарамай кучли ва қимматбаҳо навлар рўйхатига киритилмай келмоқда. Бу ғалла етиштирадиган ва давлат харид этадиган хўжаликларга катта зарар келтирмоқда. Чунки ҳозир бир тонна буғдойнинг нархи технологик сифатига қараб 200-580 сўмдан, қаттиқ буғдой харид нархи эса 300 дан то 700 сўмга қадар белгиланган. Кучли ва қимматбаҳо навлар рўйхатда йўқлиги учун давлатга сотилган ғалла нархи 580 сўм ўрнига 200 сўмдан ошмаяпти.

Бу муаммоларнинг ечими ҳозирга қадар Москвадаги мутасадди қишлоқ хўжалик вазирлиги раҳбарларига боғлиқлигича қолмоқда. Аслида бу масала Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик вазирлиги, қолаверса, мустақилликка интилаётган Ўзбекистон ҳукумати томонидан ҳал этилиши керак.

Н. МАМИРОВ,
селекционер, қишлоқ хўжалик фанлари номзоди.

Абдулла Орипов — 50 ёшда

БЕНАЗИР ИСТЕЪДОД

Абдулла Орипов оила аъзолари даврасида.

1.

Уттиз йилдан кўпроқ вақт бўляптики, Абдулла Орипов ўзбек халқининг етук шоири сифатида қалам тебратяпти. Бу давр ичида у ўз халқининг қувончлари билан ҳамнафас, дарду аламларига шерик. Шу маънода унинг аксарият шеърлари доим воқеа бўлиб келди.

Абдулла Орипов шоир сифатида ўзига осон йўл танлаган шоирлардан эмас. У ўзининг илк шеърларидан бирида ишини булоқ йўлига ўхшатади. У булоқ сингари тоғу-тошларни ўтиб, баланд-пастликлардан кечиб ўзига йўл топади. Барча ёш шоирлар сингари Абдулла Орипов ҳам илк муҳаббат, ёшлик туйғулари ҳақида шеърлар битди. Бу унинг илк лирик кечинмалари эди. Шоир ижодида изланишлар даври узоқ давом этмади. Ҳали ёши йигирмадан ўтмай туриб, ҳаётнинг жиддий ижтимоий томонларига назар ташлай бошлади.

Тўғри, унинг биринчи шеърларида давр ҳоким мафкурасининг таъсири кўпроқ сезилиб туради. Аммо асарларининг бош сатрларида у доим реал ҳаёт ҳақида мушоҳада юритади. Инсон қисмати, ўтмиш фожиаларини ўйлайди. Унинг «Юзма-юз» (1962 йил) деб аталган шеъридан бир парча:

Наҳотки, дунёда ҳақсизлик мангу,
Наҳотки одамзод қилингандир оқ?
Наҳот ўша Фрейд ҳақ бўлса, ёҳу,
Наҳот қотил бўлса ўсиб чақалоқ?

Мазкур мисралар ҳаётий ҳақиқат сифатида бугун ҳам долзарбдир. Биз идеал ҳисоблаган ҳаётда, соф инсонлар қаторида нопоклар, «шайтонга ўртоқлар», найзабозлар, тиниқ осмонга қора булутлар тарқатувчилар борлигини қайд қилади ва бундан ташвишга тушади:

Халқим, келажагинг ўшалармикин,
Халқим, шундайларга қолмасми кунинг? —

Турғунлик йилларидаги ноҳақликлар шоирнинг нақадар тўғри фикр қилганини кўрсатди. Шоир ўша кезлари шеърида:

Истайман, қора ранг қолмаса жиндай,
Истайман, ботмаса шу рангин қуёш.
Аканинг сингилга ачинганидай
Инсон инсон учун тўка олса ёш,

деб ёзган эди.

Бугун бу мисраларнинг қиммати нақадар улуғ эканлигини эндиликда, қайта қуриш даврида яхши англаб оламиз. Демак, шоир ўз ижодининг илк фаслларидаёқ қора ранг душмани, қуёш шуъласини тўсувчиларга қарши, бировларнинг ғамини кўриб қувонадиганларга, ўзини халқ сафида ҳисоблаб, аслида бу сафни бузғувчиларга, ўз имонини арзимаган матоҳга сотувчиларга қарши исён кўтарди.

Демак, шоир сунъий мафкура ҳоким бўлган ва кўпгина шоирларни маълум андозалар асосида фикр айтишга ўргатиб қўйган бир даврда ҳам умуминсоний, халқ манфаатига мос келадиган фикр ва мушоҳадалар айтишни ўз бурчи деб билган.

Шундай қилиб, ижодий тафаккур Абдулла Ориповни ёшлигиданоқ шеъриятимизнинг баланд поғонасига олиб чиқиб қўйди.

Абдулла Орипов баъзан андозабозликни талаб қилган анъанавий мавзуларга шеър бағишлашга мажбур бўлар, аммо уларда ҳам ўзига хос фикр ва туйғуларни изҳор этишга интиларди. Унинг Пушкинга аталган, ҳатто Ленин номи билан боғлиқ шеърларида ҳам халқ, Ватан, инсон қисматига тегишли фақат Абдулла Орипов даражасидаги истеъдодлар айтадиган фикрларни изҳор қилади.

Кўп шоирлар шеър бағишлаган мавзудаги асар мазмунига назар ташлайлик. Бу ерда «Ўзбекистон» шеъри назарда тутиляпти. Жумҳуриятимизнинг муқаддас номига бағишлаб кимлар шеър битмаган дейсиз! Бу мавзуда ҳам шоир бетакрордир. У бизга маълум бўлган она юртимизнинг кўп хислатларини тилга олади. Бироқ шеърда шундай мисралар борки, уларни бошқа бирор шоирнинг ижодида кўрмайсиз.

У бутун она сайёрага табиат мўъжизасининг улуғ фарзанди сифатида юксакликлардан қарайди, қараб Ҳимолай тоғларидаги «елкасида кўза, булоққа бораётган қиз»ни кўради, фарзандларини кўксига босиб қаёқларгадир шошилаётган она ер куррасини кўз олдига келтиради. Бу она сайёранинг юрагида лахта-лахта қон, унинг сийнаси пора! У қаёққадир шошади, унинг бағрида ҳар хил кимсалар, — яхши ҳам, ёмон ҳам! Бу образларни топиб, шеър саҳнига олиб кириш учун катта истеъдод бўлиши керак.

Чингиз Айтматов ижоди туфайли ҳаёт ҳақидаги тушунчаларимизга манқуртчилик тушунчаси кириб келди. Абдулла Ориповнинг шеърларини ўқиганимизда маълум бўлдики, манқуртчилик фақат Чингиз Айтматов ихтироси эмас, Абдулла Ориповнинг «Темир одам» деган шеъри бор. Темир одам — робот ақл бовар қилолмайдиган кўпгина ишларнинг ижрочиси бўлиши мумкин. Бироқ, фақат ижрочилик одамнинг асл хусусияти эмас. У фақат темир одамларга хос. Шоир ибораси билан айтганда, темир одам йиғлаган гўдакни юпата олмайди, рангни, ҳидни ҳам билмайди. Меҳр ва шафқатдан эса тамомила узоқда. Тақдир деган тушунча унинг учун ёт. Дунё ташвишлари уни безовта қилмайди.

Шоир назмида темир одамга хос нуқсонларни қайд этиш асосий масала ҳам эмас. Асосий масала шундаки, ҳаётда роботсимон барча хислатлари билан темирдан фарқ қилмайдиган

2.

ган одамлар бор. Бу ҳақиқатни қайд қилиш Чингиз Айтматов ижодида акс этган манқуртчиликнинг бошқа бир кўринишидир.

Кейинги пайтда қадрият ҳақида, хусусан, инсон қадри тўғрисида, унинг олижаноб фазилатларининг ноёблиги ҳақида гапирадиган бўлдик. Бунинг сабаби ҳам маълум: XX аср қадриятлари оёқости қилинган давр бўлди. Бундан бир неча йил муқаддам жумҳуриятимизнинг бош раҳбарларидан бири катта минбардан туриб, ўн минглаб одамларнинг ҳибсга олингани, юзга яқин халқ нойибларининг жиноий жавобгарликка тортилгани ҳақида оғиз кўпиртириб гап сотгани эсимда. Энди бу тазйиқларнинг аксарияти асоссиз эканлигини англаб Абдулла Ориповнинг «Қўриқхона» шеъри кўз олдингизга келади. Шеърда акс этган ҳақиқат шундайки, инсон дунёда кўп нарсани — жону-жониворларни қўриқлашни ўз бурчи деб билади. Афсуски, у ўзини-ўзи қўриқлай олмайди. Қаранг:

Инсоф йўқолмасин, ўранг мустаҳкам,
То уни юзсизлик этмасин хароб.
Эзгуликни асранг, оламда у ҳам
Тождор турна каби бўлмасин камёб.

Оқибатни асранг, оқибат гўё,
Айиқдай қайдадир топмасин завол.
Ҳаёни асрангиз, куймасин ҳаё,
Оташга дуч келган полопон мисол.

Инсонни асрангиз, у доим танҳо,
Ундадир мужассам инсон матлаби.
Авлодлар ахтариб юрмасинлар то
Уни аллақандай Қор одам каби.

Шоир минг бор ҳақ! У ўзининг истеъдод назари билан бўладиган қадрсизланишларни олдиндан кўргандек. У яна шунинг учун ҳам ҳаққи, манфур, мунофиқ, худбин ва манфаатпарастлар, олчоғу иғвогар, туҳматчилар ўзларини етти қат парда остига ола биладилар. Ўзларининг асл башараларини яшириб, фазилат эгалари қилиб кўрсата оладилар. Асл инсонлар эса ўз фазилатлари, бор хислатларини кўз-кўз қилишни ҳожат ҳисоблайвермайдилар. Демак, манфур шахслар билан асл инсонни фарқ қилиш учун катта истеъдод эгаси бўлиш керак. Абдулла Орипов шундай хислат эгаси.

Шоир манфур ва олчоқ нусхалар ҳақидаги фикрларини кейинги шеърларида яна ҳам чуқурлаштиради, далиллар билан бойитади. Унинг «Учинчи одам» шеърини эсланг. Шеърда одамлараро муносабатни бузиб, барбод қилиб юрадиган кимсаларга муносабат билдирилади: учинчи одам ибтидоий жамиятда тайёр ўлжага шерик бўлади: шоҳлараро ўртада туриб бош олган, бошдан ажралган, нене азоб-уқубатларга сабабчи бўлган; ғанимни дўст, дўстни ғаним қилиб турадиган ҳам — учинчи одам.

Ҳаётдан озгина бўлса ҳам хабари бор одам шеърдаги бу маънони дарров англаб олади. Чунки у ҳаётда орабузар бундай шахсларни кўп учратган, уларнинг хатти-ҳаракатларидан келиб чиқадиган оқибатларни кўрган.

Халқнинг ҳар бир асл фарзанди инсонга дуч келадиган манфур воқеаларни фош қилишни ноёб орзу-истаклар ғалабасига бўйсундиради. Абдулла Ориповнинг кўпгина шеърлари, хусусан, унинг «Ишонч кўприклари» тўпламига кирган асарлари инсоннинг улуғ фазилатлари — меҳр-оқибат, Ватанга муҳаббат, онанинг нозик қалби, отанинг фарзанд олдидаги бурчи, фарзандларнинг оқибатлилиги, дўсту биродарларнинг бир-бирига садоқати сингари ҳис-туйғулар тасвирларига бағишланади. Бу ўринда биз унинг «Самовий меҳмон, беш донишманд ва фаррош кампир қиссаси» фантастик шеърига диққатингизни жалб қилмоқчимиз. Шоир меҳр-оқибат ҳақида сийқа фикр юритмайди. У ўз қарашларини лўнда ва аниқ акс эттирадиган митти сюжет яратади. Унинг тасвирида гўё самодан қандайдир жондор тушибди. Бир гуруҳ одамлар бу воқеага қизиқиб мавжудотни ўрганишибди. Бироқ мавжудот ўзига бўлган эътибордан бепарво ётарди. Ақли расо олимлар умидсиз-

3.

ланиб ўз ишларини натижасиз тугаган ҳисобладилар. Шундай пайтда оддий фаррош кампир меҳр қўшибди бу ишга.

Азбаройи меҳр билан
Бошгинасин силади.
Тиканакдек тикка ўсган
Сочгинасин силади.

Дарҳол мавжудотга жон кирди. Ҳатто кўзларига ёш келди, бироздан кейин ҳаракат қилиб юргандек, гапиргандек бўлди...

Бу мажозий воқеа, албатта. Бироқ воқеа шу даражада маънодор ва жозибалики, уни топиб, унга маъно бахш этиш учун санъаткор бўлиш керак эди. Мазкур шеърдаги меҳрни улуғлаш, бошқачароқ қилиб айтганда меҳрга сиғиниш Абдулла Орипов кўпгина шеърларининг мағзини ташкил қилади.

Қирқ йиллик адолат унутилар секин,
Унутилар ҳатто юракдаги дарз.
Яхшиларнинг меҳри унутилмас лекин,
Унутилмас улар олдидаги қарз.

Мана Абдулла Ориповнинг меҳр қудратига бағишланган мадҳияси!

Юқорида айтилганлардан кўриниб турибдики, шоир шеърларига катта ва муҳим умуминсоний маъно бағишлай олади. Унинг қудрати кўпроқ шунда. Шу йўл билан ўзининг санъаткорлик бурчини адо этаётгани учун у йирик сюжетлар яратишдан ўзини тияди.

Шунга қарамасдан шоир бир неча достон ҳам яратди.

Абдулла Орипов достонларида ўз шеърларида олға сурилган ғояларни яна ҳам тафсилотлироқ, жозибалироқ акс эттиришга ҳаракат қилди. Бу жиҳатдан унинг «Жаннатга йўл» ва «Ранжком» достонлари жуда ҳам характерлидир.

Тўғри, бу достонларнинг сюжети ўта шартли ва мажозийдир. Улар реал ҳақиқатдан кўра кўпроқ ривоятларга ўхшаб кетади. Аммо мазмун-эътибори билан улар реал ҳаётни шоир кўзи тушган яхши ва ёмонликларни аниқ ва мўлжалдагидек тасвирлаб бера олади.

«Жаннатга йўл» турғунлик даврларида яратилган. Шу важдан унда турғунлик даврларига хос бўлган фирибгарлик, товламачилик, на гуноҳни, на савобни ҳисобга олмасдан ўз ишини битказиб кетаверадиган олчоқлар фош қилинади. Турғунлик даврларида шу йўсинда қалам тебратиб сўз айтиш нақадар оғир бўлгани маълум. Шу сабабдан шоир мажозий сюжет яратиш йўлини танлаган.

Абдулла Орипов ижодини биз қандай тушундик ва идрок этдик, унга қандай муносабат билдирдик. Эндиликда, бу ҳақда ҳам фикр айтиш жоиз кўринади.

Бошда давр уни кўриб-кўрмаганга, эшитиб эшитмаганга солди. Уни адабиётда тасодифий бир ҳодиса деб тушунганлар ҳам бўлди. Қандай ахир, адабиёт олқишу мадҳиябозлик билан банд бўлсаю, кўринишда ожизгина ёш йигит дард ва алам билан ўртага чиқса! Бу не ҳол! Қандай чидаб бўлади бунга!

Мадҳиябозликни ўзига одат қилиб олганлар, шунингдек, адабий жараён жиловини тутиб бораётганлар талвасага тушиб қолишди. Шоир ижодидан хато излай бошладилар. Ҳатто шундай бўлдики, катта олимлардан бири ёзувчилар уюшмасида нутқ сўзлаб, унда шоирнинг «Тилла балиқча» шеърини «таҳлил» қилиб, деганди:

— Бу қандоғ бўлди. Социалистик муҳитни димиққан ҳовузга ўхшатсаю қаҳрамон совет халқи шу муҳитдан ташқари катта олам бор-

4.

лигини англамаса? Шоир рамз қилган тилла балиқлар димиққан ҳовузларда эмас, балки тўла сувли азим дарё ва чексиз уммонларда сузиб юради!

Бугун энди бу азим дарё, чексиз уммонлар аҳволи маълум. Шоирнинг эса ҳақ эканига шубҳа қолмади.

Шоир қарашлари ҳамон қатъий, у ўзининг ижод ақидаларига содиқ эди. Аммо мафкура жиловдорлари безовта эди. Катта анжуманлардан бирида республика миқёсидаги раҳбарлардан бири минбардан туриб, дегани эсимда:

— Мен яқинда Абдулла Ориповни ҳузуримга таклиф қилдим ва суҳбатлашдим. У ҳали жуда ёш экан. Ёшига нисбатан ҳам жуссаси кичик экан. Унинг шеърларида шаккок фикрларнинг чиқишига ишониш ҳам қийин!

Бадиий ижод ақидаларини сунъийлаштирувчи кимсалар адабиётни тўғри йўлдан чиқиб кетаётган ҳисоблаб, шоир номига таъна тошини отишни давом қилдирарди. Энди у фақат катта анжуманлардагина эмас, балки айрим шахсларнинг фикр олишувларида ҳам танқидий муносабатга дучор бўлар, катта идораларга унинг устидан арзномалар жўнатиларди. Бу арзномалар ҳафталаб-ойлаб текширилар, баъзан одатдагидек комиссиялар тузилар, бадиий ижоднинг «софлигини» сақлаш маъносида сунъий хулосалар ҳам чиқариб, шоирнинг айрим асарларини эълон қилишдан тўхтатишга ҳам ҳаракат қилишарди. Жумладан, унинг «Жаннатга йўл» драматик достонининг эълон қилинишида шу ҳол рўй берди.

Бу хуружлар ҳам ўз ақидаларига содиқ шоирни йўлдан ура олмади. У ҳамон замондошларимизнинг фазилатларини улуғлаш билан бир қаторда, ҳаётимизнинг салбий томонларини аёвсиз фош қилди. Борган сари сўзлари ўткирлашди, маҳорати ошди. Китобхон олқишлари унга далда бериб турди.

Вақтлар ўтди. Қайта қуриш ишлари бошланди. Бир вақтлар шоирнинг мунгли бўлиб кўринган шеърлари мавжуд ҳаётнинг акс-садоси экани: шоир қаламга олган манфур ҳодисалар ўша даврларга хос ҳақиқатнинг ўзи экани маълум бўлди. Унинг ҳақиқатгўй, ҳозиржавоб шоир эканига ҳамма тан берди.

Абдулла Орипов Ғафур Ғулом, Ойбек, Шайхзода сингари шоирларимизнинг ҳаётбахш замирида вояга етди. Шунингдек, янги шеъриятимизнинг туғилиб вояга етишида Абдулла Ориповнинг ўрни озмунча эмас.

Бугунги адабий жараён ҳар қачонгидан кўра ранг-баранг истеъдодларга эгадир. Адабий жараёнга енгил қарайдиган баъзи кимсалар бу ҳолнинг фарқига боравермайди-да, адиб ва шоирларга ўзларича баҳо бермоқчи бўладилар. Бу билан истеъдодлар орасига нифоқ солиш мумкин эканини тушуниб етавермайдилар. Адабиёт майдони кенг, китобхон талаби кўламлидир. Юқорида айтганимиздек, Абдулла Орипов шеърияти кескин ва шижоатли ижтимоий маъно касб этади. У ҳаётда паст-баландликлар фалсафасини чуқур ва кўламли англайди.

Шоирнинг куни кеча «Совет Ўзбекистони» рўзномасида эълон қилинган «Турфа туйғуларни хуш кўрдим...» туркум шеърлари Ўзбекистон ССР халқ шоири Абдулла Ориповнинг ўзбек совет шеъриятида, қолаверса бутун мамлакатимиз поэзиясида ҳамон ўзига хос ёрқин юлдуз бўлиб чарақлаб турганининг далилидир. Одатдагидек бу туркумда ҳам у инсоннинг энг нозик ҳис ва туйғуларини, унинг қисматига оид олий фикрларни ўртага ташлай олган. «Устозларим» шеърини ўқиб, давримизнинг етук шоирлари кеча айта олмаган дард-аламларни Абдулла Орипов бугун баралла айтаётганига амин бўласиз.

Биз яшаётган замон тараққиёти текис эмаслиги маълум. Давр ижтимоий ҳаётига муносабат билдиришда Абдулла Орипов доим бир хил ақидада дадил турса ҳам даврнинг ўткинчи шамоллари таъсиридан тамоман холи эди, деб бўлмайди.

Энг муҳими, Абдулла Орипов шеър битар экан, унинг қаламидан жамият ҳаётига, инсон қисматига боғлиқ алам ҳиссига тўла мисралар чиқади. У жамиятни мукаммал, инсонни бекаму-кўст кўришни хоҳлайди, бор ҳис ва ҳаяжонини, ақл ва идрокини, худо ато этган истеъдодини шу мақсадга бўйсундиради. Абдулла шеъриятининг куч ва қуввати ҳам шундадир.

Матёқуб ҚЎШЖОНОВ,
Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

Ўтган куни жумҳурият Фанлар академиясининг Адабиётшунослик институтида Ўзбекистон халқ шоири, Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреати, СССР халқ депутати Абдулла Орипов ижодига бағишланган илмий анжуман бўлиб ўтди.

ЭЪЛОН ВА БИЛДИРУВЛАР

ГАЗ—24 ва ГАЗ—3102 маркали автомобилларнинг эҳтиёт қисмлар билан таъминлаш

«УЗАГРОСНАБ»дан РЕСПУБЛИКА «ГАЗ» АВТОМАРКАЗИГА

ўтганлиги муносабати билан

Тошкент шаҳри ва Республикадаги барча шу маркадаги автомобили бор корхоналар

1 АПРЕЛГАЧА

Ўз хўжалигидаги автомобиллар сони ҳақидаги маълумотни Ўзбекистон «ГАЗ» автомарказига топширишлари шарт.

1 апрелдан кечиккан корхоналар эҳтиёт қисмлар билан таъминланмайдилар.

Манзилгоҳимиз: 702009, Тошкент вилояти, Ўзбекистон «ГАЗ» автомаркази. Телефон 24-92-32.

•

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси

ПОЛИМЕРЛАР КИМЁСИ ВА ФИЗИКАСИ ИЛМГОҲИ

лабораториялар бўйича бўш лавозимларга

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

мудир, катта илмий ходим: полимерларни тадқиқодлашнинг физикавий-кимёвий усуллари;

илмий ходим: функционал фаол полимерлар секторига;

илмий ходим: полимерларнинг кимёвий модификацияси.

Танлов муддати — 2 апрелгача.

Ҳужжатлар қуйидаги манзилга юборилсин: 700128, Тошкент шаҳри, А. Қодирий кўчаси, 7 «б» уй. Телефон 41-88-01.

•

Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 29/III да **Чиполлино** (12.00), **Евгений Онегин** (19.00), 30/III да **Оловиддиннинг сеҳрли чироғи** (12.00), **Балет... Балет... Балет** (19.00).

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/III да **Юлдузли тунлар**, 30/III да **Жар**, 31/III да **Хотинлар «гап»идан чиққан ҳангома.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 29/III да **Кампир кетармиш**, 30/III да **Дардимни айтаман, куласизми?..** 31/III да **Куёвлар конкурси.**

Тошкент педиатрия тиббиёт олий билимгоҳи ректорати, партия ва касаба уюшмаси ташкилотлари ҳамда 1-ички касалликлар кафедраси жамоаси шу кафедранинг собиқ мудири, профессор

Омонулла Баҳодирович БАҲОДИРОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР телекўрсатув ва радиоэшиттириш давлат қўмитаси жамоаси ташкилий-усулият бошқармасининг катта муҳаррири Б. Зиёевга акаси

Шаҳобиддин ЗИЕВУДДИНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Жумҳурият маънавий маданият тарғиботи маркази жамоаси Наманган вилояти бўлими раҳбари Э. Бозоровга онаси

Хамрахон ҲАМРОЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари олий билимгоҳи ректорати, фирқа қўмитаси ва касаба уюшмаси олий математика кафедраси доценти Х. Рахматовага укаси

Рустам РАХМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбекистон» ижтимоий тараққиёт акционерлик-тижорат банки жамоаси Банкнинг Киров ноҳия бўлими бошқарувчиси

Маҳамат ХУДОЙҚУЛОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор этади.

ЖЎШҚИН ҲАЁТ ЛАВҲАЛАРИ

Бутуниттифоқ болалар ва ўсмирлар «Тошкент — 1991» биринчи суратлар кўргазмаси очилишига мамлакатимизнинг барча жумҳуриятларидан икки юздан зиёд ҳаваскор етиб келишди. Суратчи болаларнинг биринчи тадбири учун тақдим этган икки мингдан зиёд расмларда жўшқин ҳаёт манзаралари тасвирланган. Болаларни гўзал табиатнинг ҳаётбахш онлари, ёшликнинг шўх ўйин-кулгулари, ғаройиб ҳодисалар кўпроқ жалб этган. Бу кўргазмани Ўзбекистон болалар уйлари тарбияланувчилари уюшмаси, Тошкент ва Бухоро шаҳарлари фото устахоналари, «Совпластитал», «Ёқутолтин» бирлашмалари уюштирган. Кўргазмада Тошкент, Бухоро, Марғилон, Нукус шаҳарларининг болалари тайёрлаган суратлар ҳам мазмуни ва сифати билан ажралиб туради.

• *Кўргазма*

Ўзига хос анжуманнинг биринчи иш куни жуда қизиқарли бошланди. Унда атоқли санъаткорлар ҳам қатнашдилар. Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, рассом Рўзи Чориев кўргазма таассуротлари билан ўртоқлашди:

— Бу тадбирнинг Тошкентда ўтказилиши айни муддао бўлди. Унда жуда кўп яхши лавҳалар бор. Биз умуман ёш авлоднинг сурат олиш санъатини эгаллашига жуда кам эътибор берамиз. Етук усталар камолот топишига мутлақо ғамхўрлик қилмаймиз, десак ҳам бўлади. Айниқса, халқ таълими ва маданият вазирликлари ўз фаолияти бўйича бу иш билан мутлақо шуғулланмайди. Аппарат ёрдамида суратга олиш — бу тарбия, болалар дунёқарашини шакллантириш, уларни ҳаётни севишга, олам сирларини билишга етаклайди. Бу тадбирнинг муносиб совринлари бор. У келгусида анъанавий бўлиб қолади.

А. ПЎЛАТОВ.

МИНГ ОЙЛИК УМР

Урганч районидаги Калинин жамоа хўжалигида истиқомат қилувчи Шержон Вонсжоновни қутлуғ кун билан табриклашди. Ота минг ойча умр кўриб, баҳорни қаршилади.

Ўтган ойлар ўзига хос сарҳисоб. Шержон ота ўз ҳаётидан мамнун. Деҳқончиликдаги, раҳбарлик ишларидаги кўп йиллик самарали меҳнатлари учун Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига, қатор орден ва медалларга сазовор бўлган. Оиласи ҳам бахтли ва тахтли. Фарзандлари турли соҳаларда меҳнат қилишяпти. Невaралари вояга етяпти. Шу боисдан Шержон отанинг тўйи катта тантанага айланиб кетди. Дўстлари, қариндош-уруғлари, ошна-оғайнилари, район, жамоа хўжалиги раҳбарлари уни самимий, дилдан қутлашди.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЎЗБЕКИСТОНДА «ЁЗГИ ВАҚТ»

Ўтган сешанба куни Европадаги Исландиядан бошқа барча мамлакатлар ёзги вақтга ўтди. Совет Иттифоқи ёзги вақтга 31 мартга ўтар кечаси ўтади. Буни СССР Ягона вақт ва эталон частоталар давлат комиссияси маълум қилди. Шунга кўра, Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси махсус қарор қабул қилди. Унга мувофиқ жумҳуриятимизнинг барча ҳудудида бешинчи соат минтақаси жорий этилади.

31 мартда тунги соат 2 да илгариги вақтлар минтақасини ажратиб турувчи чегаралардан ғарброқда жойлашган минтақалар гуруҳида янги вақт ўлчовига осонликча ўтилади. Яъни, соат стрелкалари ҳеч қаёққа суриб қўйилмайди. Бу гап Қорақалпоғистон, Бухоро, Қашқадарё, Самарқанд, Сурхондарё, Хоразм вилоятларига тегишлидир. Қолган вилоятлар — Андижон, Жиззах, Наманган, Сирдарё, Тошкент, Фарғонада соат стрелкалари бир соат орқага суриб қўйилади. Бу гал бу иш узил-кесил ва охирги марта амалга оширилади.

Унга қўшимча қилиб шуни айтишимиз мумкинки, қўшни жумҳуриятларда ҳам вақт хизматини такомиллаштириш бўйича худди шундай қарорлар қабул қилинди. Бу Ўрта Осиё минтақасида яшовчи барча аҳоли учун қўшимча қулайликдир.

Бош муҳаррир Р. РАҲМОНОВ.

Рўзнома таҳрир ҳайъати: Ҳ. ИКРОМОВ, Н. М. МАЖИДОВ, С. МУҲАММАДЖОНОВ, М. Қ. МУҲСИМОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Т. Н. НАЖМИДДИНОВ (бош муҳаррир ўринбосари), В. Т. ОДИЛОВ, М. Қ. ПИРМАТОВ, Р. Қ. ТУРСУНОВ, Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ, А. С. УСМОНОВ, М. ХАЙРУЛЛАЕВ, Ж. ХОЛҚОСИМОВ, Э. С. ХУЖАЕВ (масъул котиб), М. ШЕРБУТАЕВ, О. ҲИКМАТОВ.

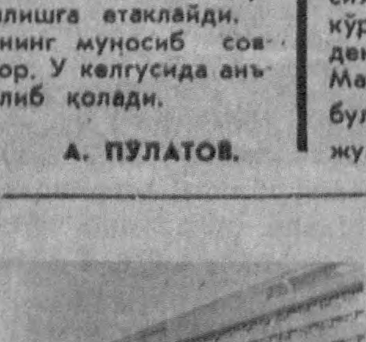

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, Тошкент–ГСП, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: муштарийлар фикрини ўрганиш ва хатлар — 33-21-43, 33-54-55, 32-53-16, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06; қайта қуриш ва ижтимоий адолат — 32-55-70, партия турмуши — 33-34-69, 33-38-55, 32-53-97, 32-57-19, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 33-81-48, 32-53-14, 32-54-09; қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 33-07-20, 32-53-15, 32-53-70; совет қурилиши — 33-15-29, 32-57-20, 32-54-18; фан, маданият ва халқ таълими — 33-44-51, 32-57-21; адабиёт ва санъат — 33-20-36, 33-12-56, 32-54-35, 32-55-16; ахборот ва спорт — 33-14-24, 32-55-17; ахлоқ-одоб — 32-54-29; фельетонлар — 32-54-27; безатиш — 32-57-22.

УЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда — 4-48-85, Бухорода — 3-96-12, Гулистонда — 2-63-48, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Тошкентда — 32-53-20, Урганчда — 6-80-04, Фарғонада — 6-90-09.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»
(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана

Нашр кўрсаткичи 64583.
Буюртма № 5091.